

KLUB GAJKA

ZAADOPTUJ RZEKĘ

raport z działań - 2010/2011

Szkoła Podstawowa w Pachach

W ramach programu *Zaadoptuj rzekę* w roku 2010/2011 otoczono opieką ponad 290 rzek, strumieni, potoków, stawów, jezior. W programie wzięło udział ponad 40 tysięcy uczestników.

W tym samym dniu, o tej samej porze – 11 lipca 2010 roku o godzinie 15.00 – w 27 miejscach w kraju blisko 600 osób weszło solidarnie do rzek, potoków i jezior.

Big Jump do rzeki Regi, Nowielice

Lista zaadoptowanych mórz, rzek, potoków, stawów, jezior i źródeł: Bałtyk, Barycz,

Wstęp

Żeby kogoś lub coś zaadoptować trzeba spełnić bardzo wiele różnorodnych warunków. Prawnych, świadomościowych, finansowych czy psychologicznych. Najważniejsze jednak jest to, że trzeba bardzo chcieć. Mieć nieodpartą potrzebę otoczenia opieką cennego dla nas obiektu. Poświęcenia mu czasu i uwagi. Dodać jeszcze trzeba, że w tym wypadku czas ma ogromne znaczenie. Adoptuje się na bardzo długi okres. Będziemy służyli komuś drugiemu lub jakiejś sprawie z pełną akceptacją.

Myślę, że to jest jedna z najważniejszych rzeczy jaką trzeba w sobie wzbudzić jeśli chcemy zaadoptować rzekę. Zaakceptować ją. A nie jest to takie łatwe. Rzeki i strumienie potrafią być piękne, ale i kapryśne. Niebezpieczne i nieprzewidywalne. A co najważniejsze są w jakiejś mierze wieczne. Trwające w czasie i przestrzeni. Ważne w naszej geografii i krajobrazie, ale także w historii i kulturze. Zrozumienie tych wszystkich związków i połączeń, wyzwień współczesności takich jak powodzie, susze czy zanieczyszczenia wody, daje nam większą wiedzę o rzekach i ich znaczeniu. A to dopomaga w przyjaznej akceptacji.

Kiedy widzimy wodę, bo już nie rzekę, płynącą betonową rynną lub ogromne rury spuszczone ścieki, myślimy kto i dlaczego potraktował tak rzekę lub strumień. Zaczynamy się zastanawiać nad przyczynami braku akceptacji natury z jej pięknem ale i grozą. Odpowiedź jest dla człowieka niezbyt miła. Uważamy się za wszystko wiedzących, którzy mają prawo kształtować rzeczywistość bez poszanowania praw i zasad, które obowiązują w środowisku naturalnym.

Dlatego z tym większą radością czytam sprawozdania z działań w ramach programu *Zaadoptuj rzekę*. Myślę wtedy, że młodzi ludzie, którzy uczą się dbania o rzekę i jej zrozumienia, zanim podejmą w dorosłym życiu ważną decyzję dotyczącą wody, przypomną sobie o jej znaczeniu dla życia człowieka i przyrody.

Bardzo dziękuję nauczycielom, uczniom, instytucjom i ludziom którzy włączyli się w program i tak wspornie go realizowali.

Jacek Bożek

Jeśli społeczeństwu konsumpcyjnemu zostawimy wybór, to zawsze wybierze zysk przed ochroną środowiska naturalnego.

To od nas zależy, czy zdołamy zrównoważyć takie podejście do świata. Naszą szansą na dobrą jakość życia na Ziemi jest uszanowanie praw przyrody i świadome działanie.

Jacek Bożek, założyciel i prezes Klubu Gaja

Cieszę się, że mogłem uczestniczyć w akcji Big Jump zorganizowanej przez Klub Gaja w ramach programu Zaadoptuj rzekę. Skoczyłem do rzeki niedaleko Żurawia. Pływałem koło Mariny i Sołdka. Wiele osób mówiło mi, że bym nie skakał do Motławy, bo jest brudna. Ludzie często tak mówią, ale skoro pływają tam ryby to ja też mogę! Dołączam się również do apelu Klubu Gaja: Dbajmy o czystość rzek, jezior i potoków – codziennie.

Marek Kamiński, podróżnik

Bawół,

rzeczka bez nazwy w Leopoldzie, bezimienna rzeczka w Stróżnem, Biała w woj. śląskim, Biała w woj. podlaskim,

O PROGRAMIE ZAADOPTUJ RZEKĘ

Zaadoptuj rzekę jest programem edukacyjnym dla każdego. Bo przecież każdy z nas codziennie odkręca kran, z którego może zaczerpnąć wodę potrzebną mu bardziej niż wszystkie inne, dostępne w przeciętnym gospodarstwie domowym, dobra. Woda jest niewyobrażalnie ważną wartością. Życie bez niej byłoby niemożliwe. W Polsce w XXI wieku jest tak łatwa do osiągnięcia, że trudno przeciętnemu mieszkańcowi uwierzyć, iż zasoby wodne Polski nie są duże. Ale tak jest. Dlatego od 2005 r. Klub Gaja kontynuuje program *Zaadoptuj rzekę*. Wierzymy, że ciekawa edukacja inspirowana do zmian indywidualnych zachowań, a w przyszłości – dużych zmian społecznych.

Gdy mówimy o adoptowaniu rzeki, zachęcamy do otaczania jej opieką i przyjęcia roli jej stróża.

Idea adopcji rzek powstała w USA dla integrowania lokalnych społeczności. Ludzie razem sprzątają rzeki, tworzą wokół nich miejsca rekreacji, szukają związków rzeki z historią, kulturą, tożsamością. W Polsce głównym celem programu *Zaadoptuj rzekę* jest zainteresowanie rzeką jako podstawowym źródłem zaopatrującym w wodę społeczności miejskie i wiejskie, jako miejscem bytowania ogromnej liczby żywych organizmów, ostatnim istniejącym korytarzem ekologicznym, miejscem odpoczynku i kontaktu ludzi z dziką przyrodą.

Doceniony przez The Green Spider Network (sieć instytucji i organizacji powołanych i wspieranych przez Komisję Europejską i DG Environment) program *Zaadoptuj rzekę* Klubu Gaja znalazł się wśród pięciu najlepszych europejskich programów środowiskowych.

Dzięki poprzednim edycjom programu 320 polskich rzek, potoków, strumieni, a nawet Bałtyk zyskały nowych sprzymierzeńców zainteresowanych losem tych miejsc i ich przyszłością. W latach 2010–2011 dzięki *Zaadoptuj rzekę* społecznej opieki, troski i nadzoru doczekały się kolejne rzeki, potoki i jeziora – w sumie 290 miejsc.

Polskie rzeki mogą liczyć na ogromne zainteresowanie społeczne. W lokalne przedsięwzięcia, głównie inspirowane przez placówki oświatowe i stowarzyszenia włącza się cała rzesza ludzi. Począwszy od strażaków, leśników, pograniczników, samorządowców, posłów i urzędników poprzez jednostki specjalistyczne (Polski Związek Wędkarski, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Sanepid, Parki Krajobrazowe, Żegluga Wiślaną, Instytut Oceanologii PAN, uczelnie, laboratoria, Instytut Meteorologii, zakłady usług komunalnych), aż do gminnych ośrodków kultury, kół przyrodniczych, bibliotek, hufców harcerskich, rybaków, pletwonurków i dziennikarzy.

Bez zaangażowania uczniów i nauczycieli zabrakłoby historycznych, literackich i artystycznych odniesień do otacza-

Ząbrowo, sprzątanie rzeki w ramach Porozumienia dla Parsęty i zajęcia edukacyjne Klubu Gaja

Biała w woj. małopolskim, Biała Głucholązka, Biała Oksza,

Biała Przemsza,

Białka - dopływ Rawki, Białka w Zdowie, Bierawka, Bludzia, rzeczka Bolinka, Bóbr, Brda, Brodawka, Brok, Brynica,

nych opieką zbiorników, rzek i potoków oraz ich badań pod względem fizycznym, chemicznym i biologicznym. Szkoły korzystają z materiałów informacyjnych Klubu Gaja, ale także wykonują własne plakaty, ulotki, transparenty. Wychodzą z nimi do mieszkańców, przekazują rodzicom. Zapraszają gości, urządzają apele, przemarsze i happeningi. Niemal zawsze sprzątają brzegi wybranej rzeki. I to działanie, w nadsyłanych do Klubu Gaja sprawozdaniach, powtarza się najczęściej.

Co roku 22 marca obchodzony jest **Światowy Dzień Wody**. W Polsce wydarzenie inicjuje Klub Gaja. To wyjątkowa okazja jednocząca lokalne środowiska wokół rzek i dla rzek. Dla wielu szkół jest to wyjątkowy dzień, który pobudza do działania. Organizowane są apele, pogadanki i prezentacje. Często pokazywane są praktyczne rozwiązania jak oszczędzać wodę, dlaczego zużywa się jej tak dużo. Na czym polega praca wodociągów i kanalizacji uczniowie dowiadują się odwiedzając w ten dzień oczyszczalnię, laboratorium, stacje uzdatniania wody i muzea. Wypowiedzi młodych w formie prac plastycznych i literackich, wykonywanych z okazji Dnia Wody, rozwieszane są na szkolnych korytarzach oraz w miejscach publicznych poza szkołą. W ten sposób zawarte w nich idee przekazywane są innym.

Wyjątkowe przykłady działań w ramach programu *Zaadoptuj rzekę* w 2010 i 2011 roku zostały nagrodzone *Kropłą Tęczy* w ogólnopolskim konkursie ogłoszonym przez Klub Gaja. Nagrody przyznano w trzech kategoriach: za najciekawsze działania; za współpracę z innymi podmiotami oraz za największą liczbę uczestników.

Klub Gaja w edycji *Zaadoptuj rzekę 2010/2011* wydał następujące materiały edukacyjne: dwukrotnie komplet

Łęgowo, przedszkolaki topią marzannę

posterów edukacyjnych, okolicznościowy plakat na Światowy Dzień Wody, broszury: *Zaadoptuj rzekę – rzeka dla ludzi i zwierząt* oraz *Zaadoptuj rzekę – oszczędzaj wodę*. Powstała także interaktywna animacja o oszczędzaniu wody i film *Rzeka dla ludzi i zwierząt*. Przeprowadził także spotkania z dziećmi i młodzieżą w różnego typu placówkach, od przedszkola po uniwersytet.

Bielsko-Biała, spacer wzdłuż rzeki Białej zorganizowany wspólnie z Galerią Bielską BWA

Brzeźnianka, Budkowiczanka,

Bytomka, Cetynia, Chociel, Cicha rzeka, Cybina, Czarna Przemsza, Czarna Woda, Czarny Potok, Czekaj, Czarna Wielka,

Bug, Bukówka, Bystrzyca, Bystrzyca Dusznicka,

Wisła, rzeka Wisła

BIG JUMP 2010 – wielki skok z emocjami

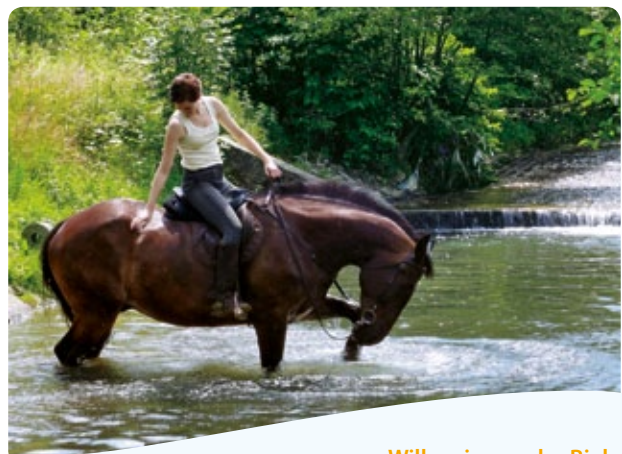
Starania o czyste rzeki to starania o czyste środowisko. Czyste rzeki podnoszą jakość otoczenia człowieka, zwiększają jego aktywność (ścieżki spacerowe, rowerowe, łowiska wędkarskie), poprawiają komfort życia (kontakt z naturą, plaże dostępne nawet w dużych skupiskach miejskich), wpływają na gospodarkę i ekonomię każdego kraju. Zgodnie z Dyrektywą Wodną Unii Europejskiej do 2015 roku, we wszystkich krajach Wspólnoty, wody powierzchniowe powinny osiągnąć dobry stan chemiczny i dobry stan ekologiczny. Program *Zaadoptuj rzekę* Klubu Gaja wpisuje się w ten cel. Nie zostanie on osiągnięty bez obywatelskiego zaangażowania i zrozumienia problemu.

Obywatelskie starania o czyste i wolne rzeki, podejmowane od 2005 roku w całej Europie, znane są pod nazwą Big Jump (Wielki Skok). Akcję promuje organizacja European Rivers Network (ERN), a w Polsce – Klub Gaja. Pierwszy społeczny zryw, który udało się zorganizować dotyczył budowy tam rzecznych nad Loarą. Akcja zakończyła się sukcesem, francuski rząd zrezygnował z inwestycji, a Big Jump – na rzecz czystych i niezabudowanych rzek – rozprzestrzenił się w całej Europie.

W tym samym dniu o tej samej porze nad rzekami, potokami i jeziorami organizowane są wspólne wejścia do wody, spotkania, happeningi i akcje. Big Jump to pojednanie ludzi i rzek, przywrócenie rzekom stanu

Wrocław, rzeka Odra

Wilkowice, rzeka Biała

Czerwona Woda, Dębica, Dłubnia, Dojca, Dolina Przysowy,

dopływy Czernej Malej – Czerwona Woda, Węgliniec, dopływ Oławy, Drwęża, Dunajec, Dzierzgoń, Dzierżęcinka, Gąsawka,

równowagi m.in. biologicznej i ekologicznej. To odnowienie więzi, które niegdyś łączyły ludzi i rzeki. Rzekom trzeba oddać ich naturalną przestrzeń, sprawić, aby czyste i żywe, zachwycały nas i wzbogacały.

W Polsce Big Jump 2010 zorganizowano 11 lipca o godz. 15.00 w ramach programu *Zaadoptuj rzekę* dofinansowanego ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz WFOŚiGW w Katowicach. Klub Gaja przygotował dwa happeningi z udziałem publiczności: w Warszawie na Cyplu Czerniakowskim – happening *Wisła – królowa czy ściekowa?* oraz w Wiśle – *Wisła ojczyzno moja!*

W całym kraju do działań przyłączono się w 27 miejscach. W całej Europie Big Jump 2010 przyniósł 650 spotkań nad rzekami w 20 krajach! Polskim ambasadorem przedsięwzięcia został podróżnik, zdobywca obu biegunów – Marek Kamiński.

Oto pełna lista miejsc Big Jump 2010 – Polska: Wisła – **rzeka Wisła** w centrum miasta (Klub Gaja, 300 osób):

Dbamy o Wisłę. Trafia do niej coraz mniej nieczystości, a gospodarstwa, które są najbliżej rzeki stale monitorujemy pod tym względem. Tym wysoko w górach proponujemy dopłaty do urzędów pozwalających na oczyszczanie ścieków, ci bliżej centrum miasta mają kanalizację – uspokaja zastępcę burmistrza Wisły Jan Cieślak, który zdjął buty, podwinął spodnie i razem z innymi o godzinie 15 znalazł się w rzece.

Warszawa – **rzeka Wisła** przy Cyplu Czerniakowskim (Klub Gaja) Gdańsk – połączenie **Martwej Wisły** i **Motławy** (podróżnik i organizator *Ekspedycji Wisła* – Marek Kamiński), Gdynia – **rzeka Cisówka**, rejon zatoki Gdańskiej (Ekologiczne Stowarzyszenie Przyjaciół Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego EKOPARK), Goleniów – **rzeka Ina** (Towarzystwo Przyjaciół Rzek Iny i Gowienicy), Kraków – **rzeka Wisła** w okolicach Wawelu (Przyjaciele Raby).

Krakowianie spędzający dziś wczesne popołudnie w okolicach Wawelu mieli szansę oglądać niecodzienne zjawisko. Oto grupa wędkarzy muszkarzy, ubranych w wodoodporne spodniobuty oraz w koszule i krawaty (jak przystało na rasowych muszkarzy) pojawiła się na środku Wisły, zachęcając przez megafon przechodniów do przyłączenia się do akcji Big Jump. – pisał Paweł Augustynek-Halny ze Stowarzyszenia Przyjaciele Raby i Przyjaciele Dunajca.

Kraków – **zbiornik w kamieniołomie na Zakrzówku** (nurkowie *Beskid Divers* z Bielska-Białej), Wrocław – **rzeka Odra** w centrum (Fundacja EkoRozwoju i Eko-Unia), Wrocław – **rzeka Odra** przy wyspie Słodowej, Nowielice – **rzeka Rega** (Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków), Szczecin – **rzeka Odra** (Samorządowa Instytucja Kultury Szczecin 2016), Dębno – **rzeka Myśla**, Włocławek – **rzeka Wisła**, Racibórz – **zwirownia**, okolice Odry, Sosnowiec – **rzeka Przemsza** (Stowarzyszenie Teraz Sosnowiec), Będzin – **rzeka Przemsza**, Brynica – **rzeka Brynica** (Forum Kobiet z Miasteczka Śląskiego).

Wrocław, rzeka Odra

Kraków, zbiornik na Zakrzówku

Włocławek, rzeka Wisła

Głomia, Gnojna, Gostynka,

Graniczek, Grzmiąca, Itawka, Jabłonka, Jastrzębianka,

Jeownica, Jeziora od m. Biała do m. Kamiennik, Jeziora Ławki, Jezioro Czerniakowskie i Jezioro Morskie Oko w Warszawie,

Temperament i duch zabawy naszych Forumowiczek zmobilizował wszystkich będących nad rzeką do zanurzenia się w jej nurcie. Wesola atmosfera i zabawa udzieliła się również dziennikarzom z TVS do tego stopnia, że sami dołączyli do reszty i wskoczyli do rzeki. Po wyjściu z rzeki, sołtys Brynicy wraz z żoną zaprosił wszystkich na kawę i pyszne ciasta własnego wypieku Pani sołtysowej – napisała **Bożena Wiokała**, Forum Kobiet Miasteczka Śląskiego.

Środa Śląska – **potok Rokitnik** (Ośrodek Sportu i Rekreacji i Biblioteka Publiczna), Wilkowice – **rzeka Biała** (amazonka na koniu Pegazie), Szczyrk – **rzeka Żylica**, Bielsko-Biała – Wapienica – **rzeka Wapieniczanka**, Bielsko-Biała – Wapienica – **dziki ciek wodny**, Kołobrzeg – **rzeka Parsęta**, Zambrowo – **leśne jezioro**, Górk Wielkie – **rzeka Brennica**, Zegrze – **Zalew Zegrzyński**, Grudziądz – **rzeka Mątawa**.

W 2011 roku Klub Gaja zorganizował w Wiśle, stolicy Beskidu Śląskiego, u źródeł królowej polskich rzek, kolejną społeczną akcją edukacyjną – FEST WISŁA, w miejscu gdzie rok wcześniej zebrano się na europejskim Big Jump. W ramach wydarzenia odbyła się premiera filmu *Rzeki dla ludzi i zwierząt*. Krótką historię o zależności pomiędzy człowiekiem i środowiskiem pokazał happening *Rzeka dla ludzi i zwierząt*. Festiwal FEST WISŁA to okazja do propagowania informacji o potrzebach i potencjale jakie kryją w sobie rzeki i doliny rzeczne – jedyne korytarze ekologiczne jakie pozostały na mapie dzikiej przyrody. To cenne siedliska ogromnej liczby roślin i zwierząt, miejsca jedynek w swoim rodzaju zjawisk przyrodniczych, niemożliwych do odtworzenia w innym środowisku.

Warszawa, happening Wisła królowa czy ściekowa?

Wisła, stoisko informacyjne Klubu Gaja

Wisła, happening Wisła ojczyzno moja!

Jezioro Baba, Jezioro Brody, Jezioro Bugaj,

Jezioro Dobrosielski-Golenickie, Jezioro Dominickie w Boszkowie, Jezioro Goczalkowickie, Jezioro Górskie, Jezioro Jamno,

JAK ADOPTOWALIŚMY RZĘKI

Adopcja rzeki polega na większym zainteresowaniu wybraną rzeką poprzez jej stałą obserwację, wycieczki, poszukiwanie historii z nią związanych, po bieżące monitorowanie czystości terenów wokół niej, szczegółowe poznanie fauny i flory danej doliny rzecznej. Dzięki temu problem rzeki w najbliższej okolicy zostaje dostrzeżony, a sama rzeka objęta większym dozorem i uwagą.

Zespół Szkół w Marzęcicach zainteresował się **rzeką Drwęcą**, która przepływa przez gminę Kurzętnik. Rzeką stanowi największy rezerwat przyrody w kraju i posiada, unikalne w skali Europy, warunki dla ryb wędrownych. W specjalnie założonej teczce dydaktycznej znalazły się opracowane przez uczniów (dla innych rówieśników) opisy biologii rzeki, dopływów, miast, jej historii, fauny i flory, walorów turystycznych, źródeł i rodzajów zanieczyszczeń. Cykl zajęć o zagrożonych gatunkach zwierząt tej rzeki odbył się z okazji Roku Bioróżnorodności. Cała wieś Marzęcice mogła obserwować ubranych na niebiesko uczniów, którzy korowodem przeszli przez jej ulice 22 marca w Dniu Wody.

Odcinek **rzeki Głomi** przepływający przez miasto stał się celem pracy **Szkoły Podstawowej nr 1 w Złotowie**. Rzeką ma swoje źródło kilkanaście kilometrów od Złotowa – koło wsi Głomsk. Łączy ze sobą jeziora Miejskie i Baba, cenne przyrodniczo i znikające z powierzchni. Jest wstydlwym zaśmieconym miejscem w najbliższym otoczeniu

Bioblitz na rzece Tudze

miasta, dlatego pierwszym działaniem było posprzątanie brzegów Głomi. Wiadomościami o historii i geografii rzeki podzielił się z dziećmi leśniczy, a legendę o rzece opowiedziała uczennica. W ciągu godziny zebrano 20 worków śmieci. Z okazji jubileuszu 65-lecia szkoły, pakt na rzecz Głomi z dziewięcioma partnerami podpisano przy udziale prasy, która zamieściła o tym zdarzeniu informacje.

Liceum Ogólnokształcące w Gryficach

Jezioro Jeziorak,

Jezioro Miejskie, Jezioro Miejskie w Złotowie,
Jezioro Kłępnica, Jezioro Linowskie, Jezioro Łeba-Sianowo, Jezioro Matusowiec, Jezioro Miejskie w Chodzieży,

Gimnazjum nr 2 w Gliwicach

Zespół Szkół w Gopłowej Światowy Dzień Wody akcentuje w swoich działaniach każdego roku. W 2010 r. była to inscenizacja słowno-muzyczna, ale przede wszystkim adopcja pobliskiej **rzeki Szotkówki**. Sprzątając jej brzegi uczniowie zorganizowali happening uliczny, a wcześniej przygotowali plakaty i transparenty o tematyce związanej z problemem zaopatrzenia w wodę oraz sposobami jej ochrony. Happening-pochód główną ulicą wsi głosił: *Propaguję oszczędzanie wody.*

Kolejny raz do programu włączyło się **Przedszkole nr 13 w Gorzowie Wielkopolskim**, które opiekuje się **rzeką Wartą**. We wszystkich grupach wiekowych przeprowadzone były pogadanki, zabawy, zagadki na temat znaczenia wody w życiu człowieka, jej zasobów i ochrony.

Gimnazjum w Sosnowcu oczyściło **strumień wzdłuż ulicy Szkolnej**. W akcję zaangażowała się tylko klasa 3 a, ale zrobiła to z satysfakcją i poświęceniem. Uczniowie wrócili w błocie i w przemoczonych butach.

Przedszkole nr 3 w Przemyśle zaczęło opiekować się **rzeką San**. Z okazji Dnia Wody dzieci przeszły brzegiem rzeki i na przestrzeni 1 km uzbierały, na szczęście, tylko jeden worek śmieci!

Gimnazjum nr 4 w Warszawie posługując się metodami szkolnego monitoringu wody uzyskało wiele opracowań uczniów na temat rzek, potoków i zbiorników wodnych w okolicy. To m.in. reportaże (zatytułowane: *Czy jeszcze rezerwat, Wodne gadki – poznajemy piękno mokotowskiej przyrody z wodą w tle*) i opisy na podstawie analizy wody z **Wisły** i parkowego **jeziorka Morskie Oko** oraz analiza pisemna sytuacji doliny **potoku Służewieckiego** i **jeziorka Czerniakowskiego**. Z okazji Światowego Dnia Wody zorganizowano zajęcia w stacji uzdatniania wody Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji.

Szkoła Podstawowa nr 5 w Jeleniej Górze w swoim pobliżu ma lasy, łąki oraz **rzekę Bóbr**. Zaopiekowano się jej fragmentem – od mostu w Dąbrowicy do mostu w dzielnicy Grabarów. Rozpoczęto systematyczną obserwację rzeki, poszukiwanie wszelkich informacji na jej temat, badania czystości jej wód. Podjęto się sprzątania brzegów, a także zredagowania gazetki ściennej jej poświęconej. Tu znalazły się własne prace plastyczne i literackie uczniów oraz mapka całej rzeki. Podczas wycieczki nad rzeką dzieci odkryły z przykrością, że nie ma w niej ryb.

Gimnazjaliści z Kryłowa od pięciu lat sprzątają brzegi **rzeki Bug**, wspierani przez Straż Graniczną i Urząd Gminy w Mirczu. Tym razem, ze względu na wysoki stan wody na rzece, oraz rozlewiska, rzeka stała się niedostępna i sprzątanie przełożono na inny termin. W maju w każdej

Miejskie Przedszkole nr 99 w Katowicach

Jeziro Mitkowskie, Jezioro Mogileńskie, Jezioro Paprocańskie,

Jeziro Retno,

Jeziro Rosnowskie, Jezioro Szczytno Wielkie, Jezioro Trzesiecko, Jezioro w Parku Sowińskiego w Warszawie,

Miejskie Przedszkole nr 7 w Gorzowie Wielkopolskim

klasie przeprowadzono zajęcia nt. działań związanych z oszczędnym korzystaniem z wody, a także symulacje sposobów jej użytkowania i oszczędzania. Każdy mógł zidentyfikować jak marnotrawiona jest woda w jego najbliższym otoczeniu.

Uczniowie Zespołu Szkół nr 2 w Czeladzi badali parametry i jakość wody pobliskiej **rzeki Brynicy** oraz **stawu w parku Alfred**. Obserwowali rośliny na bulwarach i zwierzęta w pobliżu cieku. Objęli ochroną największe drzewa w okolicach rzeki. Obok niej zasadzono także pół tysiąca nowych drzew i zadbano o mieszkające tam ptaki poprzez budowę karmników i budek lęgowych. Młodzież wysłuchała także cyklu lekcji o rzece z zakresu historii, geografii i ekologii. Zorganizowano również plener malarski. Zainteresowani wzięli udział w zajęciach ze studentami z ASP. Prace plastyczne dotyczyły zagrożonej fauny i flory, prace techniczne – zostały wykonane ze znalezionych nad rzeką odpadów.

Szkoła Podstawowa w Wólce Kłuckiej zaopiekowała się **rzeką Łosiną**, przepływającą w pobliżu placówki. To lewy dopływ Białej Nidy. Poszukując wiadomości na jej temat uczniowie m.in. przeprowadzali wywiady ze swoimi dziadkami i rodzicami. Wiadomościami podzielił się także pan leśniczy.

Gimnazjum nr 8 we Wrocławiu do programu *Zaadoptuj rzekę* Klubu Gaja przystąpiło po raz kolejny i znów zajęło się fragmentem **rzeki Odry**. Po wielokrotnych wycieczkach badawczych nad rzekę (geograficznych i biologicznych) połączonych ze zbiórką stale pojawiających się śmieci, uczniowie zrozumieli jak ważną rolę odgrywa każdy z nich w ochronie środowiska. Swoją pasją zarazili młodszych kolegów i za rok to oni podjęli działania nad Odrą.

Szkoła Podstawowa nr 1 w Kłobucku przeprowadziła zajęcia terenowe nad **rzeką Białą Okszą**. Wybrany od-

ciniek nazwano *Kłobucznią*. Przyjęty program edukacyjny zakładał m.in. sprzątanie brzegów rzeki, badanie jakości wody, zajęcia plastyczne, poszukiwanie starych fotografii rzeki oraz układanie krzyżówek. Światowy Dzień Wody urozmaicono wycieczką do lokalnej oczyszczalni ścieków.

Przedszkole nr 26 w Tychach utworzyło grupę pod nazwą *Wodna Kraina – Kropelki*. Dzieci mają za zadanie propagowanie ochrony wody wśród pozostałych przedszkolaków. Na początku każdego roku szkolnego poznają zasady prawidłowego korzystania z łazienki i toalety. Drzwi do łazienki zdobi duża kropla wody, która ma przypominać o tym jak cennym skarbem jest woda. W ramach programu *Zaadoptuj rzekę* był także czas na wycieczkę nad **jezioro Paprocańskie**. Dzieci obiecały opiekować się nim w weekendy i w wakacje, ponieważ często przyjeżdżają tam wypoczywać z rodzicami.

Jak co roku do programu *Zaadoptuj rzekę* przystąpiło **Gimnazjum nr 2 w Gliwicach**. Wybraną **rzeką jest Wójtowianka**, która płynie przez tzw. Wilcze Doły. Uczniowie opracowali ścieżkę dydaktyczną wokół niej, wykorzystywanej podczas lekcji biologii. Co roku porządkowany jest właśnie ten teren.

Dzień Wody obchodziło **Przedszkole nr 32 w Bielsku-Białej**. Były zabawy badawcze i eksperymenty. Plakaty o potrzebie oszczędzania wody ozdobiły korytarz. Uczniom Szkoła Podstawowa nr 25 przedszkolaki pokazały swoje przedstawienie *Kłótnia ryb*.

Rzeka Pierzchnianka została zaadoptowana przez **Gimnazjum w Rogolinie**. Wśród różnych działań nie zabrakło także marszu głównymi ulicami Rogolina i Radzanowa, podczas którego uczniowie rozdawali ulotki informacyjne oraz hasłami i śpiewem zwracali uwagę lokalnej społeczności na problem zanieczyszczeń i ochrony wód.

Przedszkole nr 2 w Chodzieży

Przedszkole nr 1 w Miasteczku Śląskim zorganizowało obchody Dnia Wody. Wszystkie dzieci ubrane na niebiesko spotkały się w sali udekorowanej na błękitno, by razem przeprowadzać badania i eksperymenty. Doświadczenie jak powstaje para wodna, konkurs na bieg z kubkiem wody w ręce oraz wręczenie odznaki *Przyjaciela wody* pomogły zainteresować dzieci wodą jako zjawiskiem, bogactwem natury i niezbędnym warunkiem każdego życia. Wraz z nauczycielami dzieci otoczyły opieką pobliski **zbiornik wodny o nazwie Zandka**.

Plany **Przedszkola nr 5 w Tomaszowie Mazowieckim** pokrzyżowała powódź. Mimo to, dzieci wraz z nauczycielkami udały się nad **rzekę Pilicę**, by przyjrzeć się szkodom jakie powstały po wystąpieniu rzeki z koryta. Po obejrzeniu materiałów przedstawiających zniszczenia, które wyrządziła powódź, dzieci ukazały swoje odczucia w formie plastycznej. Temat brzmiał: *Zagrożenie jakie niesie woda*.

Światowy Dzień Wody w **Przedszkolu nr 62 w Katowicach** upłynął na zabawach i grach poświęconych wodzie. Było wspólne rozwiązywanie krzyżówek, słuchanie opowiadań i dyskusja; poszukiwanie niebieskiego elementu w swoim ubraniu i prezentacja bajki o *Rybaku i złotej rybce*.

Przedszkole nr 127 w Warszawie

Przedszkole nr 3 w Krośnie Odrzańskim

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 w Elblągu skoncentrował się wokół **rzeki Kumieli**. Młodzi dowiedzieli się o jej położeniu, historii, jej znaczeniu przyrodniczym i gospodarczym dla Elbląga. Podczas zajęć terenowych wychowankowie mogli zapoznać się z różnorodnością biologiczną rzeki i posprzątać jej brzegi. O działaniach informowano lokalne portale. Relacje były także zamieszczane na stronie internetowej ośrodka.

Jak małe kropelki wody wyglądały ubrane na niebiesko dzieci z **Przedszkola nr 6 w Oleśnicy** w Światowy Dzień Wody. W grupie 4-latków było malowanie twarzy. Zanim jednak na buziach pojawiły się kropelki, chmurki, śnieżynki i tęcze dzieci podzieliły się swoją wiedzą nt. konieczności oszczędzania wody i dbania o jej czystość. Natomiast 5-latki oglądały książkę *Polskie rzeki*, a właściwości wody poznawały w zabawie badawczej. Zajęcia starszaków zakończyły się wspólnym ustaleniem kodeksu *Czterech zasad oszczędnego korzystania z wody*.

Odcinek Warty w okolicach mostu na trasie Warta – Rossoszyca wybrali uczniowie **Gimnazjum w Warcie**. Młodych poruszył przykry widok odpadów koło rzeki mijanych w codziennej drodze do szkoły. W sprzątnięciu pomogli rodzice.

W Strzyżowicach badano wodę w **Zbiorniku Przeczycim** i w **jeziorku w Świerkłańcu**. O działaniach napisano do lokalnej gazety, a mieszkańców Strzyżowic zachęcono do większej dbałości o czystość wód poprzez akcję plastyczną – na ogrodzeniu rozwieszono własnoręcznie wykonane plakaty. Nad całością pracowała **Szkoła Podstawowa w Strzyżowicach**.

Już nowe pokolenie młodych z **Gimnazjum nr 8 we Wrocławiu** sprawuje opiekę nad **rzeką Odrą**. Ubrane w białe fartuchy uczennice skrupulatnie badały parametry wody. Potrzebne było także sprzątnięcie. Po wakacjach śmieci, przy wybranym fragmencie rzeki, nazbierało się niestety sporo.

Przedszkole Słoneczko w Wołowie zatroszczyło się o pobliską **rzekę Juszkę** przepływającą przez Park

Kalinówka, Kamienna w woj. dolnośląskim,

Kamienna w woj. świętokrzyskim, Kanat Augustowski, Kanat Bydgoski, Kanat Obry, Kanaty Obry – Prętkowice, Śmigiel,

Krajobrazowy Doliny Jezierzycy. Rzeczka została objęta Dziecięcym patrolom ekologicznym i nie trafiła do niej marzanna, którą zamiast tego spalono w piaskownicy. Podczas Dnia Wody przedszkolaki obejrzały sprzęt sanepidu w Wołowie. Oglądano także prezentacje multimedialną *Rzeka* przygotowaną przez jednego z rodziców – biologa i ornitologa. Było również przedstawienie teatralne *Nie ma życia bez wody* w wykonaniu przedszkolnych nauczycieli. Z zainteresowaniem spotkała się także animacja interaktywna *Woda źródłem życia* przygotowana przez Klub Gaja.

Program *Zaadoptuj rzekę* był doskonałą okazją, aby zastanowić się nad tym jak wpływamy na otaczającą nas przyrodę – tak twierdzą uczniowie i nauczyciele **Gimnazjum nr 9 w Rzeszowie**. Z okazji Dnia Wody posprzątano brzegi zaadoptowanej **rzeki Wisłok**, a grupa młodych ornitologów rozpoczęła cotygodniowe obserwacje ptaków zamieszkujących obszary wokół rzeki. O ptakach tych pamięta się także zimą – dokarmiając je. Działania mają zmobilizować i zintegrować młodzież do tego, by bezpośrednio wpływała na podniesienie jakości wód sprzątając bądź prowadząc samodzielnie badania wody.

Z powodu powodzi **Zespół Szkół Silesia w Czechowicach-Dziedzicach** musiał zrezygnować z planów i nie mógł posprzątać **rzeki Iłownicy**. Zorganizowano jednak obchody Dnia Wody. Wykorzystano materiały Klubu Gaja. Dzięki nim uczniowie dowiedzieli się o działaniach hydrotechnicznych, piętrzeniu wody, zanieczyszczeniach i strefach ryzyka powodziowego. Kilkunastu uczniów przygotowało prace na międzyszkolny konkurs promujący oszczędzanie wody oraz geografii rzeki Iłownicy.

Przedszkole Publiczne w Bystrej

Krężelka w Jaworzynie,

Kąpielisko Balaton w Wodzisławiu Śląskim, Kłodawka, Kłodnica, Koszarawa, Kozi Bród doptyw Przemszy, Krępa,

Przedszkole nr 13 w Gorzowie Wielkopolskim

Lokalną **rzekę Pelcznicę** objęli adopcją uczniowie **Szkoły Podstawowej nr 4 w Świebodzicach**. Programem zainteresowali także Urząd Miasta i Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Dzięki temu udało się zwiedzić stację uzdatniania wody nad Zbiornikiem Dobromierz. Tu największym zainteresowaniem cieszyły się ... małże, które należą do systemu bio-monitoringu czyli wczesnego ostrzegania przed nagłymi zanieczyszczeniami wody pitnej. Substancje zanieczyszczające w wodzie wywołują u małży reakcję stresową polegającą na zaprzestaniu filtracji wody i zamknięciu muszli.

Rzeka Zimnica doczekała się opieki i troski od uczniów **Gimnazjum Salezjańskiego w Lublinie**. Szkoła przystąpiła do programu *Zaadoptuj rzekę* i opracowała prezentację nt. historii Zimnicy, jej geografii i otoczenia przyrodniczego, a także bieżących działań związanych z powodzią.

Przedszkole w Rybarzowicach

W realizacji programu *Zaadoptuj rzekę* biorą udział wszyscy uczniowie **Szkoły Podstawowej w Wólce Kłuckiej**. Zaadoptowano **rzekę Łososinę** – w pobliżu szkoły, a w domach sprawdzano szczelność kranów i innych urządzeń wodno-kanalizacyjnych. Przeprowadzono wywiad z kierownikiem Biologicznej Oczyszczalni Ścieków. Z okazji Światowego Dnia Wody uczniowie pisali życzenia do wody. Jednym ze sposobów upowszechniania efektów programu były informacje na tablicy ogłoszeń w centrum wsi oraz wiadomości przekazywane na spotkaniach z rodzicami.

Szkoła Podstawowa nr 2 w Ziębicach zaadoptowała **rzekę Oławę**, która przepływa przez miasto. Klasy młodsze wybrały się na piesze wycieczki wzdłuż koryta rzeki. Najmłodsze uczniowie z oddziału przedszkolnego układali piosenki i wiersze o rzece Oławie. Wykonano również makietę rzeki. Zaproszono do wspólnego działania dzieci z ziębickich przedszkoli. Dla nich Koło Przyjaciół Książki przygotowało przedstawienie *Nie ma życia bez wody*.

Przedszkole Samorządowe w Rosnowie

Przedszkole w Czempiniu zajęło się **rzeką Olszynką**. Posprzątano teren wokół niej. A w pracach plastycznych uwieczniano nie tylko rzekę, ale także rosnący nad nią dąb. Miejsce zostanie otoczone opieką, a sprzątanie będzie się odbywać systematycznie. Akcję opisała lokalna gazeta.

Uczniowie Zespołu Szkół nr 1 w Strykowie o programie *Zaadoptuj rzekę* po raz pierwszy usłyszeli w audycji radiowej. O szczegółach przeczytali w Internecie. Kiedy w spisie adoptowanych dotychczas rzek nie znaleźli **Moszczenicy**, postanowili od razu działać. Najpierw był spacer i zdjęcia, potem sprzątanie. Śmieci i martwe kaczki nakazały zawiadomić o tym burmistrza Strykowa. Reakcja była natychmiastowa, tereny już nazajutrz zostały wysprzątane. Zorganizowano literackie poszukiwania etymologii nazwy rzeki.

O **rzeczkę Wielonkę** zatroszczyła się **Gromada zuchów Leśne Skrzaty przy Szkole Podstawowej w Strzyżowicach**. Po pracowitym sprzątnięciu brzegów na miejscu stanęła tablica: *Dbajmy o Wielonkę*. Na lekcjach rozmawiano o wykorzystaniu wody w gospodarstwie domowym.

Z okazji Dnia Wody w **Przedszkolu nr 62 w Katowicach** zorganizowano *Niebieski dzień*. Plakaty na temat ochrony środowiska wodnego dzieci przygotowały razem ze swoimi rodzicami. Nad **rzeczką Bolinką** maluchy nasłuchiwały i podglądały przyrodę.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie podjął się roli propagatora wiadomości o programie Klubu Gaja. Informacja została zamieszczona na stronie internetowej instytucji. Była także przekazywana na spotkaniach w szkołach, a te które przystąpiły do działań mogły liczyć na wsparcie szczecińskiego RZGW. Taką szkołą było **Technikum Kształtowania Środowiska w Szczecinie Dąbju**. Głównym celem stała się adopcja **rzeki Płoni** na odcinku najbliższym szkole. Doświadczenia we współpracy

Szkoła Podstawowa nr 2 w Jaworzynce

Kwisa, Lesk, Liwic, Łodówka, Lubka, Lublinica, Łabuńka, Łeba,

Łęgi, Łosina, Łososina,

Łosośna, Łużnik, Łyna, Mała Bystrzyca, Mała Panew, meandry Guzickiego potoku, Meta, Miata od m. Biała do m. Kamiennik,

z tą szkołą mogą posłużyć do zainteresowania programem innych placówek tak, by jedna rzeka znalazła opiekunów wzdłuż całego swojego biegu.

Szkoła Podstawowa nr 30 w Olsztynie zajęła się **stawem przy ul. Jeziolowicza**. Służy on okolicznym mieszkańcom jako miejsce spacerów, ale i śmietnik, mimo, że w tym obszarze występuje wiele unikalnych roślin i zwierząt. Uczniowie wraz z nauczycielami posprzątały również brzegi **rzeki Łyny**.

Słowami A. de Saint- Exupery: *Wodo (...) jesteś samym życiem* kierowało się **Przedszkole nr 12 w Koszalinie**, które zaadoptowało **rzekę Dzierżęcinkę**. Dzieci wybrały się na wycieczkę do oczyszczalni ścieków w Jamnie oraz do elektrowni wodnej w Niedalinie. W domach przez cały rok przedszkolaki przyjęły na siebie rolę *małych tropicieli ciekących kranów*. Własnoręcznie wykonane przez siebie ulotki o oszczędzaniu wody rozdawały przechodniom podczas korowodu ulicami osiedla gdzie znajduje się ich przedszkole.

Rzeka Oławka znalazła zainteresowanie wśród uczniów **Szkoły Podstawowej w Ziębicach**. Zorganizowano wycieczkę wzdłuż rzeki oraz do jej źródeł, happening plastyczny – *Budujemy koryto rzeki*, przedstawienie i gazetki ścienne. Samorząd uczniowski wystosował petycję do władz miasta z prośbą o pomoc w odnowieniu tablicy informacyjnej przy źródle Oławy. Partnerami w działaniach byli m.in. Towarzystwo Przyjaciół Ziębic *Ducatus*, zakład wodociągów i kanalizacji oraz stowarzyszenie *Edukacja*.

Dzieci ze Szkoły Podstawowej w Świeradowie-Zdroju napisały pismo do burmistrza miasta. Poprosiły o zmobilizowanie władz samorządowych do poprawy stanu czystości **Czarnego Potoku i Kwisy**. *My sami sprzątałyśmy brzegi Czarnego Potoku, ale nie wszystkie zanieczyszczenia byliśmy w stanie usunąć. Jest to tym bardziej ważne, bo w miejscowości*

Zespół Szkół im. Leokadii Bergerowej w Płocku

Młynówka,

Mogilnica, Moszczenica, Narew, Ner, Nowy Rów,
Nysa Kłodzka, Nysa Łużycka, Nysa Szalona, Parsęta, odcinek Odry w Głogowie, Odra Wschodnia w Regalicy, Odra,

Szkoła Podstawowa nr 21 w Sosnowcu

wości uzdrowskowo-wczasowej jaką jest Świeradów-Zdrój, rzeki są jego wizytówką – czytamy w petycji.

Szkoła Podstawowa w Dubeninkach zaopiekowała się odcinkiem **rzeki Bludzianki**. By sprawdzić stan rzeki i czystość jej koryta zorganizowano wodny patrol. Uczniowie odwiedzili także ścieżkę edukacyjną *Rechot* nad jeziorem Ostrówek, poświęconą płazom. Poprzez swoje zainteresowanie rzeką i jeziorem, młodzi ludzie chcą uświadomić lokalnej społeczności, że zanieczyszczanie wody prowadzi do śmierci ryb i innych zwierząt wodnych, a także roślin.

Po raz pierwszy Światowy Dzień Wody obchodzono w **Szkołe Podstawowej w Stożnem**. Uczniowie wraz z wychowawcami przygotowali ulotki w kształcie kropli wody, które zawierały różne hasła propagujące oszczędzanie wody. Zostały one przekazane do pobliskich sklepów oraz biblioteki szkolnej i wiejskiej. Powstał także artykuł zamieszczony w lokalnym *Głosie Olecka*. W miejscowości odnaleziono również **małą bezimienną rzeczkę**, którą postanowiono się zaopiekować.

Gimnazjum nr 2 w Głuchołazach

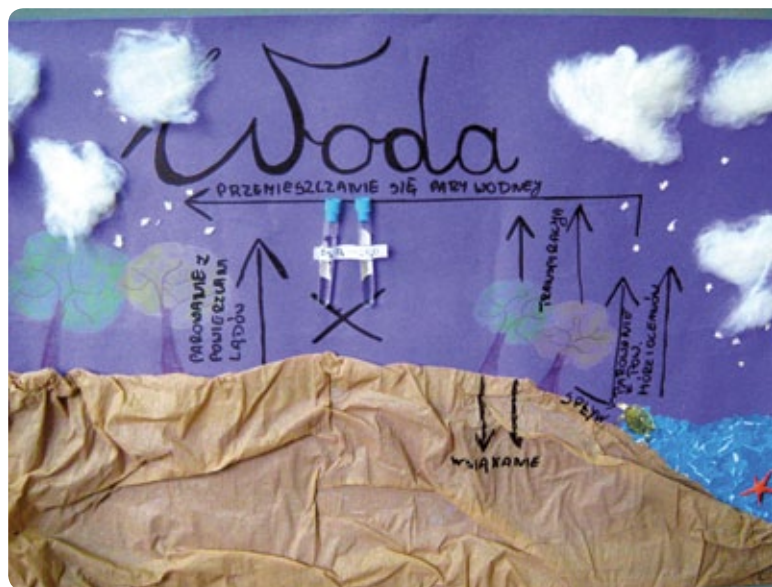
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sosnowcu

Lekcje tematyczne o znaczeniu rzek dla ludzi i zwierząt oraz o oszczędzaniu wody były głównymi działaniami, które podjęto w **Szkole Podstawowej nr 6 w Świnoujściu**. Uczniowie spróbowali także zmierzyć zużycie wody przez 4-osobową rodzinę w ciągu miesiąca oraz ile wody marnuje się z powodu niesprawnej spłuczki w toalecie. W Dniu Wody szkolny hol zamienił się w płynącą rzekę – z jednej strony zanieczyszczoną różnymi odpadami, a z drugiej – czystą i niezagrażoną dla ludzi i z zwierząt.

Pochód dzieci wraz z opiekunami, rozdając kwiaty i logo imprezy przechodniom i urzędom, zaznaczył Dzień Wody w Ujeździe. Uczestnikami pochodu byli podopieczni **Przedszkola Samorządowego w Ujeździe**, które zajmuje się **rzeką Piasecznicą**. Adopcja została podkreślona oficjalną tablicą umieszczoną w pobliżu rzeki. Dwa miesiące później wzdłuż Piasecznicy zorganizowano rajd dla dzieci i ich rodziców. Na trasie ustalono zadania konkursowe, m.in. puzzle z widokiem płynącej rzeki i badanie czystości wody. Nagrodami były sadzonki niezapominajek.

Rysunkowe szkice widoków rzeki, badanie jej prędkości i czystości, poznawanie jej fauny i flory – to zajęcia, w które zaangażowały się dzieci ze **Szkoły Podstawowej nr 11 w Wejherowie**. Zorganizowano także pokazy animacji *Woda źródłem życia* Klubu Gaja, które posłużyły za punkt wyjścia do dyskusji o znaczeniu wody w życiu człowieka i możliwościach jej oszczędnego wykorzystywania.

Cieki wodne Chocianowa, Losy wody w Chocianowie, Znaczenie rzeki w życiu roślin i zwierząt – to tytuły niektórych plakatów, które z okazji Dnia Wody wykonano w **Gimnazjum w Chocianowie**. Przeprowadzono także wywiad z pracownikiem lokalnego przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego, a także przygotowano audycję o znaczeniu wody, wyemitowaną w szkolnym radiu. Koło ekologiczne gimnazjum uporządkowało **tereny wokół stawu i rowów w parku miejskim w Chocianowie**.

Zespół Szkół Ekonomiczno-Handlowych w Żninie

Punkt Przedszkolny Chaberek we Wrocławiu otoczył opieką **rzekę Ślęzę**. Dzieci rozpoznawały różnice pomiędzy chorą, a zdrową rzeką, rozwiązywały zagadki i wysłuchały wiersza Joanny Papuzińskiej *Chora rzeka*. Starły się także wyciągać wnioski z określonych zapachów wody i odróżniać kolory wody w zależności od jej pochodzenia.

Koło ekologiczne ze **Szkoły Podstawowej nr 17 w Chorzowie** zaopiekowało się **stawem przy ul. Łagiewnickiej** w pobliżu ogródków działkowych. Dzieci regularnie uczestniczą w zajęciach w plenerze w pobliżu stawu. Mają możliwość poznania gatunków roślin porastających brzeg zbiornika i tych, które rosną niedaleko. Rozpoznają również zwierzęta, których siedliska związane są ze środowiskiem wodnym. Uczniowie starają się także zadbać o czystość stawu.

Przemszę zaadoptujesz – rzekę uratujesz – tak zatytułowano akcję w **Zespole Szkół Sportowych w Dąbrowie Górniczej**. Po burzy mózgów, metodzie pracy klubów młodzieżowych typu 4H, uczniowie zdecydowali się objąć opieką **rzekę Czarną Przemszę**. Akt adopcji został zaprezentowany na sesji młodzieżowej. Aby projekt miał zasięg regionalny nawiązano współpracę z Referatem Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Będzinie, stowarzyszeniem *Moje Miasto* i klubem ekologicznym Gimnazjum nr 3 w Będzinie. Wśród zaplanowanych zadań znalazły się m.in. badania fizyko-chemiczne rzeki w czterech różnych punktach w czterech porach roku, zapoznanie z samorządowym projektem rewitalizacji rzeki oraz happening *Pomóżmy Przemszy* przy będzińskim zamku.

Dwa **stawy Port** zostały zaadoptowane przez **Gimnazjum nr 1 w Bieruniu**. Nad zbiornikami przeprowadzono zajęcia terenowe i wywiad z wędkarzem. Uczniowie wykonali albumy dokumentujące poczynione obserwacje, a do urzędu miasta zgłoszono stanowisko rzadkiej paproci wodnej *Salwinii pływającej*, którą odkryto na zaadoptowanych stawach. W szkole opracowano program oszczędzania wody,

Odra z dopływem Osobłoga, Oleśnica, Oleśniczanka, Olszanka,

Olszynka, Olza w Istebnej,

Piława, Piławka, Piotrówka, Płecznicza, Płonia, pobliskie jezioro leśne w Myśliborzu, Pop, Potok Tyski, Potok Boguszowicki,

który m.in. zakładał powołanie eko-patroli kontrolujących stan kranów i spluczek w szkolnych toaletach.

Na podstawie fragmentów opowiadania Hanny Bechlerowej dzieci z **Przedszkola nr 30 w Kaliszu** poznały zjawisko krążenia wody w przyrodzie. Był to jeden z elementów obchodów Dnia Wody w tej placówce. Dzieci miały także okazję skonstruowania mini oczyszczalni oraz wysłuchania preludium e-mol Chopina, by zrozumieć jak wiele zjawisk – od nauki do sztuki – dotyczy wody. Przedszkolaki wcieliły się także w postać kropli wody, by ruchem, mimiką i słowami odpowiedzieć na pytanie: *Co mówi, o co prosi, czego boi się kropla wody?*

W Lublińcu Przedszkole nr 6 zaangażowało dzieci w wycieczki wzdłuż zalewu, połączone ze zbieraniem śmieci oraz systematyczne dokarmianie żyjących przy zbiorniku ptaków. Wychowankowie wykazali się ogromnym zaangażowaniem, w czasie podjętych działań zdobyli nowe doświadczenia, wiadomości i umiejętności.

Pierwszym krokiem w realizacji programu *Zaadoptuj rzekę* w **Przedszkolu nr 2 w Piechowicach** było zapoznanie dzieci z etymologią nazwy wybranej przez nich **rzeki – Kamiennej**. Przybliżono także historię hutnictwa i miejsce starego koła młyńskiego – symbolu z herbu miasta. 22 marca w przedszkolu odbył się Dzień Rzeki połączony z Dniem Wiosny. To już tradycja tego przedszkola, którą tym razem wzbogacono o wymyślanie życzeń dla rzeki w postaci rysunków. Nie zabrakło także spotkań ze specjalistami: z Dolnośląskiego Parku Krajobrazowego, Nadleśnictwa Szklarska Poręba i wędkarzem.

Do programu włączył się także **Uczniowski Klub Sportowy Kogut w Kurzętniku**. Młodzi sportowcy wraz

z przyjaciółmi oraz prezesem klubu sprzątali brzegi **rzeki Drwęcy**, wzięli udział w lekcjach tematycznych i plastycznych, wycieczkach rowerowych i spływach kajakowych. Zorganizowano także turniej piłkarski o *Błękitną Wstęgę Drwęcy*, którego przebieg łączy się z rozpowszechnianiem wiadomości na temat geografii i historii rzeki.

Zespół Szkół w Starych Bogaczowicach wybrał **rzekę Strzegomkę**. Gimnazjaliści wzięli udział w zajęciach terenowych prowadzonych przez nauczycieli przyrody, geografii, a także leśnika i ekologa. Zbierano rośliny, dokumentowano występowanie zwierząt. Po raz piąty w szkole przeprowadzono interdyscyplinarny konkurs *Woda jest życiem*. Odbyła się także wycieczka do źródeł rzeki. Wokół Strzegomki nie odnaleziono pomników przyrody, ale postanowiono opisać inne równie stare drzewa.

Odgłosów wydawanych przez wodę słuchano podczas Dnia Wody zorganizowanego w **Przedszkolu nr 151 w Krakowie**. Zapoznano dzieci z obszarami wodnymi na całej kuli ziemskiej, a także w rodzinnym mieście, przez które przepływają rzeki: **Wisła** i **Dłubnia**. Rolę wody w życiu i potrzebę jej oszczędzania pokazano na przykładzie utworów literackich. Na zakończenie wykonano pracę plastyczną techniką collage zatytułowaną *Podwodny świat*.

Szkoła Podstawowa w Borowej zorganizowała warsztaty *Rzeka Topór na mapie*. W ten sposób uczniowie poznali źródła, bieg i ujście **rzeki Topór**, która znajduje się w dorzeczu Odry. Konkurs plastyczny *Wizerunek rzeki Topór* oraz zmagania literackie i fotograficzne pozwoliły w różnych formach przybliżyć uczniom rzekę.

Przedszkole nr 3 w Krośnie Odrzańskim

Oława, Oławka, Omaza,

Panew, Pankówka, Panna, Pelcznica, Piasecznica, Pilica,
potok Doa, Potok Jądkowa, Potok Jodłownik, Potok Kamieniczanka, Potok na Wilczych Dołach w Gliwicach,

Gimnazjum we Wróbleńcu

Czerna Wielka to nazwa rzeki, której postanowili patronować uczniowie **Szkoły Podstawowej w Czernej**. Studiowanie mapy pomogło dzieciom w ustaleniu źródła i ujścia rzeki oraz w obliczaniu jej długości. Uczniowie klasy IV wykonali model rzeki, głównie z materiałów naturalnych. Nie zabrakło także wycieczki nad Czerną Wielką.

W Jastrzębiu Zdroju Zespół Szkół Specjalnych przy Szpitalu Rehabilitacyjnym dla Dzieci zorganizował Dzień Wody, a uczniowie projektowali m.in. nalepki zachęcające do oszczędzania wody. Rozmieszczono je potem w odpowiednich miejscach w szpitalu. Relacja z obchodów została wysłana do lokalnej prasy. Przeprowadzono również zajęcia, na których omówiono układ kanalizacyjny i wodociągowy w gospodarstwie domowym.

Program *Zaadoptuj rzekę* w **Gimnazjum nr 2 w Dęblinie** zapoczątkowany został 22 marca. Przygotowano plakaty i gazetki, których tematyka dotyczyła wody – największego daru natury. Uczniowie przedstawili referat dotyczący historii obchodów Światowego Dnia Wody i ułożone

Niepubliczne Przedszkole w Łęgowie

Potok Poniatówka, Potok Pstrągówka, Potok Różany.

Potok Szarżanka, Potok Witoszyński, Promnik – dopływ Wisły, Proсна, Przemsza, Przysowa, Raba w Myślenicach.

wcześniej fraszki o wodzie. Za dekorację posłużyły plakaty własnoręcznie wykonane na konkurs plastyczny. Zaadoptowano **Wieprzowe Uroczysko**. Miejsce to przyciąga ludzi pragnących odpocząć od zgiełku miasta.

Potok Ostropka na Wilczych Dołach został objęty opieką przez **Gimnazjum nr 2 w Gliwicach**. Przedstawiciel Przedsiębiorstwa Miejskich Wodociągów i Kanalizacji przeprowadził dla grupy uczniów pogadankę o oszczędzaniu wody. W ramach szkolnych obchodów Światowego Dnia Wody, wykorzystując materiały Klubu Gaja, przygotowano gazetki i lekcje. Zorganizowano również sprzątanie terenów wokół potoku Ostropka. Trzy lata temu wraz z grupą uczniów opracowano ścieżkę edukacyjną wzdłuż tego potoku. Publikację można znaleźć w książce *Parki i ogrody województwa śląskiego* lub na www.parki.org.

O rzekach świata, formach ochrony lub degradacji środowiska rozmawiano podczas specjalnych lekcji w **Gimnazjum nr 2 w Wolsztynie**. Program *Zaadoptuj rzekę* zachęcił uczniów i nauczycieli do posprzątania linii brzegowej **Jeziora Berzyńskiego** w okolicy szkoły. Zrobiono to w porozumieniu ze Związkiem Międzygminnym *Obra*. Ogłoszono także konkurs *Dojca i jeziora wolsztyńskie w obiektywie*.

O roli rzek w osadnictwie rozmawiano w **Zespole Szkół w Stawiszynie**. Temat rzek pojawił się niemal na każdym przedmiocie. Nawet na matematyce, gdzie liczono objętości akwarium i basenu. Uczniowie zaopiekowali się **rzeką Bawół**.

Przedszkolaki w Jazowsku zajęły się wielką **rzeką Dunajec**. Złożyły obietnicę, że będą o nią dbały. Uroczystość zakończyły odańczeniem *Niebieskiego walczyka* z niebieskimi balonikami jak czystymi kropelkami wody.

Gimnazjum nr 2 w Bielsku Podlaskim otoczyło opieką **rzeki: Białą i Lubkę**. Zaplanowane w związku z tym

Publiczne Gimnazjum w Rogolinie

zadania obejmowały m. in. obserwację brzegów rzeki, pomiar temperatury wody, pobranie próbek wody rzecznej i badanie jej właściwości fizyko – chemicznych. W szkole zostały przeprowadzone lekcje tematyczne o znaczeniu rzek dla ludzi i zwierząt oraz o oszczędzaniu wody. Efektem było: przeprowadzenie kampanii poszanowania wody w szkole i w domu, wykonanie zdjęć, prac plastycznych, gazetek tematycznych, wykonanie broszurek i naklejek z hasłami zachęcającymi do poszanowania wody, które rozwieszono w szkole i w domach.

Działania podejmowane w **Gimnazjum nr 3 w Nysie** w ramach Światowego Dnia Wody to: wycieczka do Oczyszczalni Ścieków w Nysie i do Stacji Uzdatniania Wody w Siostrzechowicach oraz happening uliczny. Uczniowie skandowali hasła dotyczące wpływu jakości wody na zdrowie człowieka, a także na równowagę ekosystemu, rozdawali ulotki mieszkańcom. Pochód prowadził ulicami miasta pod Urząd Miejski w Nysie.

Uczniowie koła ekologicznego **Gimnazjum Nr 7 w Tomaszowie Mazowieckim** zaadoptowali **rzekę Pilicę**. Jej tereny wchodzi w skład sąsiadujących ze sobą Parków Krajobrazowych: Sulejowskiego i Spalskiego. Rokrocznie gimnazjaliści porządkują teren wokół rzeki. Młodzież przez cały rok szkolny śledziła stan rzeki, prowadziła badania czystości wody i poznawała środowisko naturalne. Adoptując rzekę Pilicę poznano jej historię i ludzi z nią związanych. Zbierane są artykuły z prasy lokalnej jak i ogólnokrajowej dotyczące problemów gospodarki wodnej.

Uczniowie i nauczyciele **Gimnazjum w Milczu** opiekują się **rzeką Baryczą**. Wraz z rodzicami uczestniczyli w spływie kajakowym, który rozpoczął się na rzece Młynówka w Milczu, a skończył na rzece Barycz, w miejscowości Sułów. Podczas wyprawy kajakarze byli zaopatrzeni w worki, do których zbierali śmieci znajdujące się w wodzie i na

Gimnazjum w Milczu

brzegach. Druga grupa wzięła udział w pieszej wycieczce wzdłuż Baryczy.

W **Gimnazjum we Wróblinczu** uczniowie oglądali film dokumentalny *Święta woda* o braku wody w północnych Indiach. Następnie dyskutowano na temat zasobów wody na świecie oraz jej zużycia przez mieszkańców różnych regionów. Wstęp do dyskusji stanowiła animacja interaktywna o oszczędzaniu wody przygotowana przez Klub Gaja. W drugiej części dnia uczniowie wszystkich klas wraz z wychowawcami przygotowywali plakaty i fraszki informujące o sposobach oszczędzania wody w otoczeniu oraz scenki wiosenne. Postanowiono zaopiekować się **rzeką Baryczą**, która płynie w pobliżu szkoły.

Budowa cząsteczki wody, właściwości fizyko-chemiczne wody, obieg wody w przyrodzie – to tematy, które stanowiły punkt wyjścia dla uczniów **Gimnazjum nr 2 w Głucholazach**. Wykonano znaczki *Oszczędzaj wodę* i umieszczono je w szkolnych toaletach. Dokonano pomiarów i analizy zużycia wody w przeciętnym gospodarstwie domowym

Szkoła Podstawowa nr 10 w Orzeszu-Woszczycach

oraz zapoznano się ze sposobami oszczędzania wody. W ramach współpracy z **Publicznym przedszkolem Nr 2 w Głucholazach** uczniowie przygotowali inscenizację *Mali strażnicy przyrody*.

Przedszkole nr 7 w Gorzowie Wielkopolskim edukuje dzieci i rodziców poprzez stronę internetową, na której zamieszczane są wiadomości z zakresu ekologii. Dzieci poznawały różne aspekty wykorzystania wody, nawet zwiedzając kotłownię we własnej placówce oraz myjnię samochodową przy Miejskim Zakładzie Komunikacji.

Zespół Szkół Leśnych w Warcinie zaopiekował się **rzeką Wieprzą**. Prace badawcze nad rzeką oraz ich efekty zgłoszono do konkursu *Teraz woda* organizowanego przez spółkę wodociągową w Słupsku.

Salwinia Ekoklub przy Stowarzyszeniu Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego *Klub Nowodworski* zorganizował pierwszy w Polsce bioblitz rzeczny czyli zawody w badaniu bioróżnorodności. Miejsmem była **rzeka Tuga**. Pracowały następujące zespoły badawcze: nietoperzy i małych ssaków; roślin; zwierząt bezkręgowych; ptaków. Oprócz prezentacji grup naukowców odbyły się również wydarzenia towarzyszące: prezentacja *Jak powstaje delta*, pokaz produkcji papieru czerpanego oraz badania czystości chemicznej wody w Tudzie. Prowadził je zespół Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej z Gdańska. Charakter happeningu miała wystawa śmieci wyłowionych z Tugi.

Młodzież **Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego w Gryficach** otoczyła opieką **rzekę Regę** – czwartą pod względem długości rzekę w Polsce. Na lekcjach przekazywane były wiadomości o jej historii

i biologii. Znaczenie przyrodnicze i gospodarcze omówił kierownik Terenowego Oddziału w Gryficach Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie. Nawiązano także współpracę z samorządem gminnym i powiatowym, strażą pożarną. Przeprowadzono wspólnie akcję sprzątnięcia rzeki i jej brzegów w obrębie miejscowości Gryfice. Do akcji włączyły się inne szkoły i ekolodzy – *Miłośnicy Rzeki Regi*. Przeprowadzona akcja odbiła się szerokim echem w społeczności miejskiej.

Bajki o żabie, która była egoistką wysłuchały dzieci z **Przedszkola nr 74 w Katowicach** z okazji Dnia Wody. Było także uroczyste ślubowanie *Przyjaciela Wody*, zabawy taneczne, ruchowe i muzyczne oraz wręczenie odznak *Opiekuna Wody*. Dzieci dowiedziały się nie tylko o tym, że wodę trzeba oszczędzać, ale także, że to właśnie ona zapewnia im higieniczny tryb życia.

W **Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Szerzawach** koło Mogilna w ramach programu *Zaadoptuj rzekę* organizowane są konkursy plastyczne, a na spotkaniach z wychowankami prezentuje się materiały edukacyjne przysłane przez Klub Gaja. Działalność ekologiczna podopiecznych jest dostrzegana przez lokalną prasę, w której ukazują się informacje o podejmowanych projektach.

Miejskie Przedszkole nr 4 w Katowicach troskliwie zajęło się **rzeczką Ślepiotką**. Dzieci poznały jej historię, źródła i bieg koryta, podczas cyklu zajęć w zakresie ochrony wód powierzchniowych. Wspólnie utworzono hasło do działań w realizacji programu *Zaadoptuj rzekę: Bądź przyjacielem przyrody i nie zaśmiecaj wody*.

Szkoła Podstawowa nr 2 w Oleśnicy

Rzeka Srebrna, rzeka w naszej miejscowości Stożnym, Rzędza,

San, Sępolenka,

Siekierna, Skora, Stupia, Smolna, Sopot, Stanianka, Staw w Chybiu, Staw - Potok Wielki, Potok Stany, Staw Chojnowski,

Szkoła Podstawowa nr 27 w Rzeszowie

Przez Zambrów przepływa niewielka **rzeczka Jabłonka**. **Przedszkole w Zambrowie** położone niedaleko parku, obok którego przepływa Jabłonka, właśnie tę rzekę wybrało sobie do adopcji. W czasie wypraw dzieci obserwują rośliny i zwierzęta żyjące nad rzeką. Zapoznają się z ich wyglądem i nazewnictwem. Akcja przynosi duże efekty wychowawcze i dydaktyczne.

W Przedszkolu Miejskim nr 4 w Gorzowie Wielkopolskim w Dniu Wody dzieci ubrane były w niebieskie stroje. Każda grupa wykonywała ekologiczne eksperymenty. Przyniesione tworzywa naturalne posłużyły do wykonania wspólnego eko-plakatu. Poruszone tematy o ochronie środowiska, oszczędzaniu wody z wykorzystaniem literatury, zagadek i doświadczeń dzieci, posłużyły do pogłębienia wiedzy o Ziemi i jej potrzebach.

Dzieci z **Miejskiego Przedszkola nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem** poznały, w jaki sposób woda dociera do domu i dzięki jakim urządzeniom płynie w kranie czysta i ciepła. Wybrano się na wycieczkę nad **rzekę Brok** i zredagowano list – prośbę od rzeki do dzieci, aby nie wyrzucały do niej śmieci kiedy codziennie przekraczają ją w drodze do szkoły. Rodzicom i sąsiadom wychowankowie postanowili przekazać, aby oni nie wylewali do rzeki nieczystości z gospodarstw domowych. Alarmujący wyraz artystyczny oddali dzieci w swoich pracach na temat *Rzeka woła o pomoc*. List i prace plastyczne pokazano na wystawie w **Szkołe Podstawowej nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem**.

W Przedszkolu nr 7 w Gorzowie Wielkopolskim program został zaadresowany do kilku podmiotów, a są to: dzieci przedszkolne, rodzice, mieszkańcy osiedla, dzieci z Miejskiego Przedszkola nr 57 z Katowic, dzieci z Samorządowego Przedszkola nr 38 w Krakowie, użytkownicy portalu *Bliżej Przedszkola*, użytkownicy portalu *Międzszkolnej Internetowej Platformy Ekologicznej*. Jednym

Zespół Szkół nr 2 w Czeladzi

z celów było tworzenie trwałych nawyków zachowań ekologicznego stylu życia w domu, przedszkolu i najbliższym środowisku.

Tematyka ekologiczna jest wszechobecna w **Przedszkolu nr 7 w Legnicy** już od dziesięciu lat. Zaadoptowano **rzekę Czarna Woda** w pobliżu przedszkola, a rodzicom przedstawiono działania prowadzone w zakresie oszczędzania wody, dbałości o zasoby słodkiej wody na Ziemi. Wykorzystano przy tym materiały nadesłane przez Klub Gaja.

Przedszkole Miejskie nr 13 w Gorzowie Wielkopolskim otoczyło troską **rzekę Wartę**, która przepływa przez miasto i znajduje się w bliskiej odległości od przedszkola. Zajęcia zaczęły się od sprzątnięcia brzegów. Potem przedszkolaki zaopatrzone w lupy, lornetki i aparaty fotograficzne obserwowały roślinność i zwierzęta, które żyją w rzece i jej sąsiedztwie. Podsumowaniem było wspólne wykonanie ekologicznych plakatów i rozwieszenie ich w przedszkolu razem z plakatami nadesłanymi przez Klub Gaja.

Rozmowy o znaczeniu wody dla przyrody, zagadki i zabawy badawcze zainteresowały wodą maluchy z **Przedszkola nr 19 w Rudzie Śląskiej**. Dzieci poznały obieg wody w przyrodzie w oparciu o opowiadanie *Wędrówki srebrnej kropli*. Już wiedzą o konieczności dbania i szanowania wody, o wymogach higieny, którą woda zapewnia.

Katowickie Przedszkole nr 99 zaadoptowało **rzekę Kłodnicę**, o czym informował specjalnie zrobiony transparent. Do przedszkoli z terenu Ligoty i Panewnik wysłano zaproszenie do wspólnych działań wraz z informacją i materiałami do wykorzystania w czasie zajęć. Udało się! Przedstawiciele pięciu ligockich przedszkoli spotkali się na Kalwarii o. Franciszkanów nad rzeką Kłodnicą. Pan leśniczy Cezary Wolny opowiedział o lokalnej rzece i wręczył przedszkolakom *Akty Adopcji Rzeki*. Dzieci złożyły uroczyste ślubowanie, że

Staw Marceliński,

Staw Maroko, Staw Miejski w Brzegu Dolnym,
Staw Osiedlowy w Szczecinie, Staw Podworski w Stefankowicach, staw w Chorzowie, staw w Olsztynie,

Zespół Szkół Specjalnych nr 9 w Jastrzębiu Zdroju

jako mali strażnicy przyrody, będą dbać nie tylko o jej czystość, ale również o czystość otoczenia.

W **Miejskim Zespole Szkół w Kłodzku** podczas zajęć uczniowie stworzyli własną *Bajkę o kropelce wody*, która w czasie swojej podróży zmienia stan skupienia. Obliczali tygodniowe zużycie wody przed i po oszczędzaniu. Szacowali ile rocznie ich rodziny zużywają wody i ile wody przypada na 1 osobę na podstawie danych odczytanych z wodomierzy w domu. Wykonali makietę ekologicznego domu. Przeprowadzone zajęcia zachęciły uczniów i rodziców do samodzielnych poszukiwań i odkrywania tajemnic rzeki. Podczas rodzinnych wycieczek uczniowie dotarli do źródła **Nysy Kłodzkiej** oraz do ciekawej wierzby ciśnięi.

Przedszkole Miejskie w Mioszowie zaadoptowało przepływającą przez Mioszów **rzekę Ścinawkę**. To rzeka,

Gimnazjum nr 3 w Nysie

która płynie w Czechach i w Polsce. Wyływa z poł.-zach. zbocza góry Borowej w Górach Wałbrzyskich. Płyne przez Wyżynę Unisławską, Góry Kamienne, Obniżenie Mioszowskie i Obniżenie Broumova.

W **Przedszkolu Słoneczna Kraina w Łęgowie** program *Zaadoptuj rzekę* został zainaugurowany Pierwszego Dnia Wiosny. Stał się on okazją do pierwszej wspólnej wyprawy nad **rzekę Kłodawkę**, położoną w pobliżu zaniedbanego, pięknego starego parku. Podczas wyprawy, połączonej z dawną tradycją topienia marzanny, dzieci miały okazję dowiedzieć się o pozytywnych i negatywnych walorach wiosennego obrzędu. Rytuał został poprzedzony spaleniem kukły. Wyprawa przybrała charakter patrolu ekologicznego.

Przedszkole 102 we Wrocławiu za motyw przewodni wzięło treść wiersza *Woda czarodziejka*. Odwoływano się także do własnych doświadczeń dzieci. Różnorodne zajęcia zakończyło ogłoszenie konkursu dla dzieci i rodziców na projekt kubeczka do picia wody.

Przedszkole nr 28 w Poznaniu otoczyło opieką **rzekę Wartę**. Razem z nauczycielkami dzieci przygotowały wystawę edukacyjną. 6-latki odczytały obowiązki i zasady, którymi powinien kierować się *Przyjaciel Wody*. Szukały sposobów mądrego gospodarowania wodą w łazience, w czasie podlewania roślin oraz podczas tworzenia prac plastycznych z użyciem wody.

Miejskie Przedszkole nr 2 w Chodzieży zorganizowało *Święto Rzeki*. Dzieci wystąpiły z piosenkami i inscenizacjami o tematyce ekologicznej, tańczyły przebrane za rybki w towarzystwie specjalnego gościa Neptuna, a wszystko to działo się w sali zamienionej w morską toń. Na zakończenie wszystkie rysowały i wycinały ryby, które zostały wypuszczone do symbolicznej rzeki.

W **Przedszkolu nr 3 w Krośnie Odrzańskim** cyklicznie podejmuje się tematykę dotyczącą ochrony wód oraz za-

staw w parku miejskim w Chocianowie,

staw w pobliżu szkoły w Warszawie, stawiki koło szkoły w Szczecinku, stawki w Rybniku, stawy w Sarbinowie,

Liceum Ogólnokształcące w Człuchowie

chowań proekologicznych. 22 marca obchodzono Światowy Dzień Wody. Dzieci mogły poznać życie zwierząt i roślin, żyjących w pobliżu zbiorników wodnych, uświadomić sobie rolę fauny i flory oraz zrozumieć, iż zasoby czystej wody są ograniczone. Młodsze grupy przygotowały piosenki i wierszyki, w tym średniaki, montaż słowno-muzyczny *Ryby, żaby i raki*. Dzieci z grup starszych wybrały się do miejscowej oczyszczalni ścieków na Odrze.

Z **Przedszkola nr 74 w Warszawie** wieść o Dniu Wody dotarła do Szkoły Podstawowej nr 139. Zajęcia przybliżyły wiele ciekawych informacji dotyczących oszczędzania wody. Badano jakość wody pitnej, obserwowano obieg wody w przyrodzie i proces oczyszczania wody w mieście. Wybrano się również do biblioteki, Domu Kultury im. S. Żeromskiego i Przedszkola nr 172 w Warszawie z przedstawieniem ekologicznym *Zielony Kapturek* dotyczącym dbania o wodę, ziemię i powietrze.

W **Przedszkolu nr 127 w Warszawie** dzieci wysłuchały dźwięków związanych z odgłosami wody i odgadywały zagadki słuchowe, badały rozpuszczalność substancji w wodzie. Obserwowały doświadczenie obrazujące zanieczyszczanie wody, (wycieki szkodliwych substancji, a mycie samochodów nad rzeką). Następnie wykonały prosty filtr i próbowały ją oczyścić. W ten sposób dowiedziały się, że szkodliwe substancje, dostające się do wody, niszczą środowisko wodne, zabijają rośliny i zwierzęta.

Wycieczka do muzeum na wystawę 110 lat tradycji i rozwoju wałbrzyskich wodociągów była jednym z ciekawych elementów zajęć nt. wody w **Przedszkolu nr 14 w Wałbrzychu**. Wykonywano ulotki *Nie marnujemy żadnej kropelki*, a wybrana do adopcji **rzeka Pełcznica** została ukazana w pracy typu collage.

Inicjatorem realizacji programu w **Przedszkolu nr 65 w Białymstoku** było Koło Przyrodniczo-Ekologiczne *Przed-*

szkolak przyjacielem przyrody. Kilka dni przed Światowym Dniem Wody akcję promowano wśród dzieci, rodziców i nauczycieli. Dzieci wykonały prace plastyczne: plakaty, kolorowe ryby oraz prace zbiorowe dzieci i rodziców *Woda źródłem życia, Co zagraża wodzie?, Jak dbam o czystą wodę?* W kole przyrodniczym przeprowadzono zabawy badawcze i proste doświadczenia z wodą.

Jezioro w Rosnowie zaadoptowało **Przedszkole w Rosnowie**. Została nawiązana współpraca z Polskim Związkiem Wędkarskim, a rodzice przedszkolaków wykonali transparenty z hasłami: *Zaadoptuj jezioro, Ryby chcą żyć w czystej, świeżej wodzie, Ryby i dzieci nie chcą w wodzie śmieci, Chcemy mieć czystą wodę i plażę*. Z tymi transparentami dzieci przemaszerowały po miejscowości skandując głośno wypisane hasła i zapraszając mieszkańców do wspólnego sprzątnięcia plaży i brzegu jeziora. Kilka dni później wspólnie ze Szkołą Podstawową w Rosnowie zorganizowano sprzątnięcie jeziora z udziałem przedstawicieli gminy, PZW, WOPR, Rady Osiedla oraz mieszkańców.

Przedszkole Sobieciniek w Wałbrzychu adoptowało **rzekę Lesk**. Opracowano plan opieki nad rzeką, zorganizowano wycieczkę do pijalni wód mineralnych i przygotowano deklarację ekologiczną nt. oszczędzania wody, pod którą podpisywali się rówieśnicy i rodzice. Program *Zaadoptuj rzekę* został spopularyzowany w internecie poprzez umieszczenie tam kolażu zdjęć i filmu nakręconego u źródła rzeki.

Koło Morskie Wilczki Morskie z Zamościa i uczniowie **Szkoły Podstawowej nr 3** postanowili zaopiekować się fragmentem **rzeki Łabuńki**, przepływającej koło szkoły. Pierwszym etapem pracy było zdobywanie informacji na temat samej rzeki, jej położenia, roślinności i zwierząt występujących w jej środowisku. W Zamościu Łabuńka jest otoczona wałami przeciwpowodziowymi.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bobolicach

Szkoła Podstawowa nr 3 w Tarnobrzegu zajęła się kanałem odpływowym **Wisły**. Wycieczki nad zaadoptowany zbiornik, sprzątanie brzegów kanału, lekcje związane z obserwacją wody, zbieranie roślin do uczniowskich zielników – wszystko to sprawiło, że rzeka przestała być anonimowa.

Uczniowie ze **Szkoły Podstawowej nr 2 w Ozimku** twórczo współpracowali w grupach, aktywnie uczestniczyli w cyklu lekcji poświęconych tematyce ekologicznej. Odbyli pieszą wycieczkę nad **rzekę Panew** i sprząkali jej brzegi, dokumentowali spostrzeżenia dotyczące jej ogólnej charakterystyki, czystości a także flory i fauny występującej w jej okolicy.

Przedszkole Publiczne w Mietkowie znajduje się w pobliżu **rzeki Bystrzyca** oraz utworzonego na niej, największego w województwie dolnośląskim, jeziora zaporowego – Zalewu Mietkowskiego. Rejon ten wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Doliny Bystrzycy. Występuje tu bogata fauna ptaków, ssaków, ryb, płazów i gadów. Nawiązano współpracę z Zakładem Komunalnym w Mietkowie, Dolnośląskim Zespołem Parków Krajobrazowych i Gimnazjum w Mietkowie. Ustalono, że sprzątanie plaż nad rzeką Bystrzycą będzie się odbywać regularnie.

Przedszkole Publiczne nr 3 w Kamiennej zorganizowało wycieczki wzdłuż **rzeki Bóbr**. Pierwsza wyprawa miała na celu podziwianie doliny rzeki, oraz zamieszkałych w niej kaczek, sprawdzenie stanu czystości brzegów, wyszukiwanie pomników przyrody (drzew), rozmowy z przybrzeżnymi wędkarzami na temat ryb żyjących w rzece (pstrągi, lipienie i okonie). Druga ekologiczna – polegała na sprzątanu jednej części brzegu rzeki. I tak, uczniowie zostali strażnikami rzeki Bóbr.

Szkoła Podstawowa nr 1 ze Złotowa

Przedszkole nr 102 we Wrocławiu

Przedszkole w Markłowicach obchodziło Dzień Wody. Na zakończenie części oficjalnej dzieci stworzyły za pomocą kropelek wody plakat z życzeniami dla wody. Następnie wszystkie życzenia zostały umieszczone na błękitnych balonikach symbolizujących krople wody i powędrowały z dziećmi na ulice ich miejscowości. Błękitny korowód odwiedził urząd gminy, szkołę podstawową i gimnazjum gdzie dzieci na ręce wójta i dyrektorów złożyły życzenia i przekazały butelki z czystą źródlaną wodą. Na zakończenie obchodów odwiedziły **rzeczkę Markłówkę**, gdzie głośno wypowiedziały życzenia dla wody.

Spacer nad rzeką był najmiłszym elementem Dnia Wody w **Przedszkolu w Bełżycach**. Dzieci badały czy woda w rzece jest czysta, jakie zwierzęta można w niej podziwiać i jakie rośliny lubią towarzystwo wody. Podsumowaniem

Stawy wodne w Ogonowie, Stoła, Struga Toruńska,

strumień w Żytnie,

strumień bez nazwy w Kozubowie, strumień Będargowo, strumień Bielawa, strumień Junikowski, strumień Pierzchnianka,

był quiz ekologiczny, w którym nawet najmłodszy mogli wykazać się zdobytą wiedzą i umiejętnościami.

Przedszkole nr 8 i Zespół Szkół nr 6 w Tychach wspólnie pracowały nad realizacją programu *Zaadoptuj rzekę*. Prowadzono ankiety wśród rodziców i personelu szkoły nt. racjonalnego wykorzystania wody i akcję oczyszczania okolicznych zbiorników wodnych. Był także piknik nad **Potokiem Tyskim**.

Rzeka Rudka może liczyć na opiekę **Przedszkola nr 1 w Kuźni Raciborskiej**. Dzieci były zdumione ilością śmieci przy rzece. Podczas Dnia Wody, po prostu, w łazience przy kranie uczyły się racjonalnego korzystania z wody.

Szkoła Podstawowa nr 5 w Brzegu przygotowała kolorowe piktogramy przypominające o konieczności oszczędzania wody. Prace powieszono w klasach, szkolnych toaletach i domowych łazienkach. W Dniu Wody uczniowie przemaszewali ulicami miasta z transparentami, plakatami i błękitnymi balonami, aby zwrócić uwagę mieszkańców na problemy związane z wodą. Podczas przemarszu rozdawali przechodniom samodzielnie wykonane ulotki o oszczędnym gospodarowaniu wodą. W oparciu o zdobyte wiadomości wykonali także grę planszową *Oszczędzamy wodę*.

Podopieczni **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Bobolicach** ochroną objęli **rzekę Chociel**. Wyprawa ze strażnikiem leśnym Nadleśnictwa Bobolice do źródeł Chocieli przyniosła wiele wrażeń. Młodzież obserwowała zmieniające się podłoże koryta i nurtu (od podmokłego rozlewiska do strumyczka, strumienia i rzeki). Wykonano dokumentację fotograficzną roślinności i posprzątało śmieci.

Miejskie Przedszkole nr 1 w Zambrowie

Miejskie Przedszkole nr 7 w Gorzowie Wielkopolskim

Spełnij trzy życzenia złotej rybki – tak zatytułowano konkurs plastyczny dla dzieci ze **Szkoły Podstawowej w Mostach**. Uczniowie w swych pracach przedstawili, co ich zdaniem jest najważniejsze dla komfortu podwodnego życia. W Świątowy Dzień Wody obejrzeliby materiały edukacyjne Klubu Gaja i prezentację multimedialną *Tajemnice Bałtyku*, która miała zainteresować legendami i obecnymi tajemnicami związanymi z wodami polskiego morza.

Kolejny rok w programie *Zaadoptuj rzekę* uczestniczy **Szkoła Podstawowa nr 2 w Oleśnicy**. Uczniowie rozpoczęli działania od poznania zasobów wodnych tej rzeki. W tym celu wykorzystano plan miasta, poszukując zbiorników wodnych na terenie miejscowości. Okazało się, że rzeka jest dopływem rzeki Widawy, a Widawa Odry. Dbając o czystość **Oleśnicy** szkoła dba także o czystość Bałtyku.

strumień Sępólno i oczko wodne, strumień Stróżowianka, strumień w sąsiedztwie szkoły (Sosnówka, dolnośląskie),

Zespół Placówek Oświatowych w Starym Bazanowie

Legendarnym **źródłem na Górze św. Doroty** chciała zająć się **Szkoła Podstawowa nr 6 w Będzinie**. Niestety na późniejsze miesiące przełożono podjęcie współpracy z Leśnictwem Grodziec i zorganizowanie rajdu w poszukiwaniu źródła. Uczniowie uzyskali informację, że źródło biło na wschodnim stoku góry, przy starej ścieżce. Obecnie woda jest zanieczyszczona. Te oryginalne źródła miały charakter krasowy, ale zanikły po intensyfikacji działalności kopalni Grodziec.

Kółko ekologiczno-przyrodnicze Szkoły Podstawowej nr 16 w Rybniku objęło opieką i swoimi badaniami najbliższy ciek wodny – **Potok Boguszowicki**. Na przestrzeni całego roku szkolnego uczniowie dbali głównie o czystość wokół rzeki – m.in. zbierali śmieci. W marcu przygotowano apel szkolny poświęcony Dniu Wody. Na apelu poruszono zagadnienia związane ze znaczeniem wody w przyrodzie

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 Wałbrzychu

i życiu człowieka oraz zwrócono uwagę na zagrożenia środowiska wodnego i potrzebę oszczędzania wody.

W **Szkołe Podstawowej nr 21 w Sosnowcu**, w ramach Światowego Dnia Wody uczniowie klas IV–VI zapoznali się z florą i fauną rzek płynących na terenie Sosnowca. Cała szkoła wybrała się w rejon Trójkąta Trzech Cesarzy, gdzie pobrano próbki wody i zbadano je na zawartość azotynów oraz przebadano ich odczyn kwasowości pH. Uczniowie przekonali się, że woda w **Czarnej Przemszy** zawiera nieco więcej azotynów – barwa wody była nieco ciemniejsza niż woda pobrana z **Białej Przemszy**.

Niewielką **rzeczkę Czekaj** zaadoptowali uczniowie **Szkoły Podstawowej nr 27 w Rzeszowie**. Trudno wskazać miejsce jej wypływu, ponieważ zbiera wody płynące 13 odwanajającymi rowami z obszaru osiedla Zimowit oraz

Gimnazjum nr 2 w Dęblinie

strumyk Młynówka, strumyk Uszewka, Strzegomka, Supraślanka,

Szotkówka, Szreniawa,

sztucznie stworzony zbiornik Zandka w Miasteczku Śląskim, sztuczny kanał dopływowy Wisły w Tarnobrzegu, Szum,

z ogródków działkowych. W szkole została przygotowana wystawa z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych przysyłanych przez Klub Gaja.

Szkoła Podstawowa w Olsztynie wzięła udział w Sprzątaniu *Warmii i Mazur 2010*. W szkole zorganizowano także przegląd filmów o tematyce ekologicznej.

W Szkole Podstawowej nr 40 w Lublinie przeprowadzone lekcje poświęcone były problematyce znaczenie wody dla przyrody i człowieka, zasobów wody w Polsce oraz sposobom na oszczędzanie tego bezcennego skarbu. Stąd także pomysł na tytuł konkursu plastycznego – *Bez-cenne krople*.

Pomysłowe stroje, barwne ilustracje i plakaty nawołujące do ochrony wód oraz gromko skandowane hasła – taki happening zaproponowali swoim rówieśnikom wybrani uczniowie **Szkoły Podstawowej nr 43 w Lublinie**. Był to oryginalny wkład w szkolny Dzień Wody.

W Szkole Podstawowej przy Zespole Szkół nr 5 w Bełku *Zaadoptuj rzekę* jest projektem znanym już od kilku lat. Podejmowane są działania na rzecz lokalnej **rzeki Bierawki**, m.in. badano stopień nachylenia, ukształtowanie, regulację i wilgotność gleby na jej brzegach.

Rzeką Piławą zaopiekowała się **Szkoła Podstawowa w Piławie Dolnej**. Wśród zdobytych wiadomości znalazły się i te dotyczące genezy osadnictwa nad rzeką Piławą i daty największych powodzi w XIX i XX wieku.

Za pomocą form teatralnych i plastycznych wybrani uczniowie **Szkoły Podstawowej w Szarem** przybliżyli kolegom temat *Dlaczego woda jest droższa od całego bogactwa świata?* Badano także czystość **potoku Szaranka** łącząc to z wodnym marszem ekologicznym. Najmłodszy uczestniczyli w zajęciach pt. *Chociaż mało latek mam lecz o wodę dbam*.

Miejskie Przedszkole nr 19 w Rudzie Śląskiej

Trzy wycieczki nad **rzekę Białkę** zorganizowano dla uczniów **Szkoły Podstawowej w Zdowie**. Obserwowali krajobraz rzeki, barwę jej wód i szybkość przepływu, rozpoznawali nazwy roślinności nad wodą i gatunki zwierząt żyjących w wodzie, pobierali próbki wody. Dodatkowo omówiono z dziećmi zasady bezpieczeństwa nad rzeką.

Przedstawienie pt. *Smerfy chronią wodę* to pomysł na Dzień Wody w **Szkole Podstawowej w Żelaznej Górze**. Zorganizowano również wycieczkę do Oczyszczalni Ścieków w Braniewie. Wraz z Leśnictwem Żelazna Góra oczyszczono teren wokół **rzeki Omaza** oraz przyszkolny rów, zaśmiecany systematycznie przez mieszkańców.

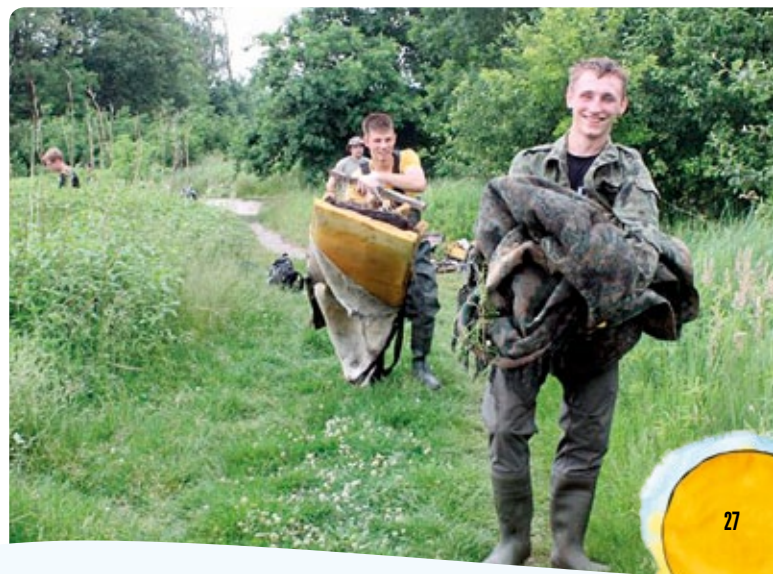
Gmina Miłki położona jest w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich. 22 marca uczniowie **Szkoły Podstawowej w Miłkach** wyruszyli z transparentami na ulice miejscowości, aby zwrócić uwagę mieszkańców na stan jezior, zachęcić do oszczędzania wody pitnej. Rozdawali ulotki i wykrzykiwali hasła: *Ci co dbają o przyrodę będą pili czystą wodę*. W Liście Otwartym do mieszkańców podkreślili, że każdy powinien oszczędzać wodę. List trafił do gabloty informacyjnej w centrum Miłek.

W Zespole **Placówek Oświatowych w Starym Bazanowie** we wszystkich klasach nauczyciele przeprowadzili cykl zajęć o wodzie, jej znaczeniu w przyrodzie, zanieczyszczeniach i sposobach oszczędzania zasobów wody pitnej.

Jezioro Jeziorak otoczyli opieką uczniowie **Zespołu Placówek Szkolno-Wychowawczych w Iławie**. Wykorzystując materiały Klubu Gaja przygotowano audycję radiową w szkolnym radiowęźle na temat Światowego Dnia Wody. Zorganizowano też sprzątanie terenów wokół rzeki Iławka i jeziora.

Zespół Szkół w Płocku po raz pierwszy wzięł udział w *Zaadoptuj rzekę*. Do udziału w Dniu Wody zaproszono

Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Piekarach Śląskich

Ścieniawka, Ślepiotka,

Ślęza, Świder, Tanew, Topór, Trojanowka, Tuga na Żuławach Delty Wisły, Tyszanka, Wapienica, Warszówka, Warta,

Wda, Wielonka, Wieprz, Wieprza, Wilga, Wisła,

uczniów **Szkoły Podstawowej Nr 15**. Na uczniów czekał m.in.: program artystyczny *Woda z humorem* w wykonaniu członków Szkolnego Koła LOP i pokaz doświadczeń *Woda pod kontrolą w eksperymencie*. Kolejnym punktem w realizacji programu było objęcie opieką **jeziora Górskiego** w Grabinie.

Uczniowie **Zespołu Szkół nr 3 w Zabrze** kontynuowali program *Zaadoptuj rzekę*, opiekując się fragmentem **rzeki Bytomki**. Jedna z uczennic wykonała ciekawe zdjęcia dokumentujące walory rzeki w scenerii jesiennej. W klasach gimnazjum konkurs plastyczny pt. *Morze Bałtyckie – zachowaj błękit* wody spotkał się z dużym zrozumieniem. W Dniu Wody na szkolnym korytarzu zostały pokazane plakaty z gatunkami ryb zagrożonych wyginięciem.

Zespół Szkół w Grodźcu obchodził Światowy Dzień Ziemi połączony ze Światowym Dniem Wody. Uczniowie przygotowali audycję radiową, a specjalistka ds. edukacji leśnej przygotowała prezentację multimedialną. W holu szkolnym wywieszono gazetkę tematyczną prezentującą prace z konkursu fotograficznego *Nadrzeczne krajobrazy najbliższej okolicy*.

W **Zespole Szkół w Przystajni** z organizowano wystawę fotografii rzek i stawów gminnych oraz badania chemiczne wody **Pankówki – rzeki** przepływającej przez gminę, którą zaadoptowano.

Do **Zespołu Szkół Ekonomiczno – Handlowych w Żnieniu** zaproszono panią inspektora ds. ochrony środowiska, która przeprowadziła wykład połączony z prezentacją multimedialną dotyczący umiejętnego gospodarowania odpadami, tak, aby zminimalizować skutki zanieczyszczeń środowiska m.in. lokalnej rzeki i jezior. Opieką otoczono **rzekę Gąsawkę**, uczniowie sprząkali brzegi rzeki na odcinku swojej miejscowości.

Miejskie Przedszkole nr 74 w Katowicach

W **Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Sosnowcu** nadejście wiosny świętowano wraz z Dniem Wody. Uczniowie zorganizowali charytatywny kiermasz, na którym zakupić można było ciasta oraz wodę z naturalnymi sokami. W trakcie trwania kiermaszu rozdawane były ulotki na temat racjonalnego wykorzystywania wody. Środki zebrane podczas akcji przeznaczone zostały na zadania statutowe Klubu Gaja. W *Zaadoptuj rzekę* szkoła uczestniczy po raz czwarty.

Ujście **rzeki Mety** do rzeki Zadrny objęli opieką uczniowie **Zespołu Szkół Publicznych w Chełmsku Śląskim**. Obydwie rzeki są potokami górskimi. Meta na całym swoim odcinku nie jest w żaden sposób regulowana ani też nie widać na niej innej działalności człowieka oprócz kilku kładek. Odbyły się zajęcia terenowe mające na celu poznanie rzeki i jej przebiegu przez wieś. W czasie tych zajęć zostały uprzątnięte śmieci.

W **Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Oławie** zorganizowano dwa wyjścia nad **rzekę Oławę**. Uczniowie przygotowali dokumentację z tych wycieczek.

Uczniowie **Zespołu Szkół Specjalnych nr 9 w Jastrzębiu Zdroju** wzięli udział w wycieczce do Centrum Edukacji Ekologicznej, które mieści się w Oczyszczalni Ścieków Jastrzębie – Ruptawa. Tu mogli skorzystać z prezentacji makiet ukazujących, np. obieg wody w przyrodzie, zużycie wody w domu jednorodzinnym i pracę stacji uzdatniania wody.

Zespół Szkół Zawodowych w Dynowie jako realizację programu wybrał m.in. zajęcia terenowe w oczyszczalni ścieków. W ten sposób udało się pokazać młodym ludziom problem zanieczyszczeń lokalnych wód odpadami komunalnymi.

Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji wydał komiks edukacyjny o przygodzie dwóch kropelek. Plakaty Klubu Gaja trafiły do salki konferencyjnej, z której korzy-

Gimnazjum nr 2 w Głuchołazach

Wisłok, Witoszówka, Włodzica, Wolbórka, Wójtowianka,

wszystkie rzeki Regionu Wodnego Dolnej Wisły, wszystkie zbiorniki wodne w Parku Złotnickim we Wrocławiu, Wykrotnica,

Przedszkole Samorządowe w Bolkowie

stają także uczniowie. Zakład ogłosił konkurs plastyczny pt. *Zaadoptuj rzekę*. Idea została także spopularyzowana na imprezie Urzędu Miasta Jastrzębie Zdrój.

Ogromną pracą wykazało się **Stowarzyszenie Myślenice nad Rabą**. Do współudziału zaproszono wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja znajdujące się w Gminie Myślenice i OHP Myślenice. Nawiązano kontakt z Wydziałem Gospodarki Rybackiej RZGW w Krakowie odpowiedzialnym za gospodarkę rybacką Jeziora Dobczyckiego i na odcinku rzeki Raby, którym stowarzyszenie się zajmuje. Przeprowadzono wiosenną akcję sprzątnięcia tej rzeki.

Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Piekarach Śląskich zajęła się **rzeką Brynicą** – od ujścia z jeziora Świerklaniec do ujścia rzeki Szarlejki. Dolina Brynicy to ciekawe miejsce dla botanika, geografa i ornitologa. W szkole powstała mapa przyrodnicza tego obszaru, a w terenie zlikwidowano dzikie wysypiska śmieci.

Wspólnie z dziećmi ze świetlicy **Dziupla Towarzystwo Przyjaciół Bugu w Białej Podlaskiej** zorganizowało sprzątnięcie **rzeki Krzny**. Wybrano najbardziej uczęszczany i najbardziej zanieczyszczony odcinek Krzny. Po dwóch godzinach ilość zebranych śmieci została określona na jedną tonę! Dzieci spełnione i szczęśliwe, że mogły w jakiś sposób przyczynić się do poprawy stanu środowiska i czystości wód miejskiego odcinka rzeki z rumieńcami na twarzach dumnie spoglądały na górę śmieci.

Działania **Szkoły Podstawowej nr 17 w Poznaniu** skupiły się wokół **potoku Różanego**. Wysprzątnięto jego brzegi, udokumentowano fotograficznie faunę i florę potoku. Uczniowie zapoznali się również z jego geografją i historią.

Idea adopcji rzeki zainteresowała **Przedszkole nr 2 w Szklarskiej Porębie**. Dzieci wybrały sobie **rzekę Kamienną** w pobliżu przedszkola. 22 marca kiedy tradycyjnie

witano wiosnę, wzdłuż rzeki zrobiono uroczysty obchód z marzanną. Kukła pożegnała się z dziećmi „wskakując” do niebieskiego pojemnika ekologicznego, zamiast do rzeki, by nie zanieczyszczać jej wód.

Biblioteka w Słomnikach przekazała plakaty z *Zaadoptuj rzekę* do **Świetlicy Środowiskowej Przyszań**. Najmłodszym zaproponowano quiz o oszczędzaniu wody, a trochę starszym wycieczkę nad **rzekę Szreniawę**. Wszystkim – naukę piosenek o wodzie.

Uczniowie i nauczyciele Gimnazjum nr 1 w Rawie Mazowieckiej podjęli na lekcjach tematykę związaną z zagospodarowaniem doliny **rzeki Rawki** w okolicach Rawy Mazowieckiej i wykorzystaniem wód tej rzeki. Analizowano również zanieczyszczenia wody.

Drugi raz w programie bierze udział **Przedszkole nr 2 w Bystrzycy Kłodzkiej**. Dzięki temu dzieci potrafią wymienić sposoby wykorzystania wody w codziennym życiu, dostrzegają potrzebę ochrony zbiorników wodnych; oszczędnie gospodarują wodą i zachęcają do tego innych. Odwiedziły też Pijalnię Wód Mineralnych w Parku Zdrojowym w Dusznikach Zdroju.

Kolejny raz w **Przedszkolu nr 3 w Krośnie Odrzańskim** 22 marca obchodzono Święto Wody. Starsza grupa zwiedziła oczyszczalnię ścieków na **rzece Odrze**. Dzieci patrolowały nabrzeże. Uprzątnięto znalezione śmieci.

Koło ekologiczne w Internacie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Radomsku przeprowadziło konkurs na układanie rymowanek na temat ochrony zasobów wodnych oraz sposobu topienia marzanny. Zorganizowana została także wystawa *Kropelka – oszczędzaj wodę*.

Przedszkole nr 28 w Poznaniu po raz drugi włączyło się w program. Dzieci w formie plastycznej, słownej i muzycznej wyrażały swoją wiedzę, doświadczenia, obserwacje

Zespół Szkół Publicznych w Chełmsku Śląskim

Wyżnica, zalew w Lublińcu,

zbiorniki wodne w Zamościu, Zimnica, źródła Potoku Wielkiego i Potoku Stany, źródło leśne w Rogowie,

zalew w Strykowie, Zalew Wiślany, Zbiornik Przeczycki,

na temat związany z wodą. Potem dzieliły się swoimi przemyśleniami z innymi kolegami.

W **Przedszkolu Publicznym nr 6 w Brzegu** prowadzone były zajęcia i zabawy badawcze związane z wodą. Dzieci pożegnały też zimę marzanną z ekologicznych materiałów. Nie została ona wrzucona do **Odry**, by jej nie zanieczyszczać – co mocno podkreślano. Odbyła się także prelekcja dietetyka na temat zdrowego odżywiania i konieczności picia wody zamiast słodkich napojów gazowanych.

Przedszkole w Bystrej, które od kilku lat bierze udział w programie, opiekuje się **rzeką Białą**. Podczas zajęć i systematycznie prowadzonych w grupach zabawach badawczych przedszkolaki zostały zapoznane z cyklem krążenia wody w przyrodzie, jej wpływem na życie ludzi roślin i zwierząt. Tradycją przedszkola jest obchodzenie pierwszego dnia wiosny, który łączony jest z Dniem Wody. Marzanna wraca z dziećmi do przedszkola, bo wiedzą, że nie można zanieczyszczać wody.

W **Przedszkolu w Rybarzowicach** dzieci obserwując doświadczenie z gorącą wodą, dowiedziały się skąd się bierze deszcz. Sprawdzały co w wodzie pływa, a co tonie i dlaczego tak jest. Rozwiązując zagadki obrazkowe, poznały niektóre zawody i rzemiosła, które mają styczność z wodą.

W **Przedszkolu w Toszku** podczas *Niebieskiego Dnia – Dnia Wody* przedszkolaki uczestniczyły w prelekcji multimedialnej przedstawiciela Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach na temat roli wody w przyrodzie

i ochrony jej zasobów. Bardzo przyjemnym punktem programu było przeprowadzenie warsztatów plastycznych poprzedzonych zabawą w skojarzenia utrwalającą zdobyte wiadomości.

Rzekę Bystrycę otoczyły opieką dzieci z **Przedszkola w Mietkowie**. Przyglądają się jej z bliska poznając również florę i faunę Doliny Bystrzycy. Jest to bardzo ważne miejsce w gminie.

Patrol ekologiczny z **Przedszkola w Rogowie** oczyścił otoczenie **źródła strumyka** wpadającego do **rzeki Syrynki**. Co roku w pięknej majowej aurze, przedszkolaki na rowerkach jadą ulicami miejscowości, a potem polną drogą w stronę lasu, zadziwiając okolicznych mieszkańców.

Zajęcia dydaktyczne *Ostatnia kropla wody w naszym kranie* cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem wśród dzieci z **Przedszkola nr 65 w Białymstoku**. W Światowy Dzień Wody przeprowadzono konkursy, zabawy, piosenki. Dzieci ubrane były na niebiesko.

W **Szkole Podstawowej nr 10 w Orzeszu-Woszycach** podczas Światowego Dnia Wody przeprowadzono pogadanki nt. oszczędzania wody w domu, w ogrodzie, podczas gotowania, na zakupach i na wakacjach. Szkoła podjęła również szereg działań proekologicznych dotyczących ochrony stawu znajdującego się w pobliżu placówki *Walszówki*. W stawie rodzice uczniów hodują ryby. Zimą zbiornik pełni rolę lodowiska.

Gimnazjum nr 9 w Rzeszowie

źródło na górze św Doroty w Będzinie, źródło rzeki Oławy

Zespół Placówek Szkolno-Wychowawczych w Iławie

Uczniowie **Szkoły Podstawowej nr 2 w Jaworzynce** oczyścili ze śmieci fragment **potoku Krężelka**, należący do zlewiska Morza Czarnego. Podsumowaniem projektu były zajęcia prowadzone nad potokiem. Akcja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem ze strony uczniów, którzy aktywnie uczestniczyli w zajęciach i wzięli czynny udział w sprzątanii lasu jak i strumyka.

Szkoła Podstawowa nr 20 w Gliwicach zajęła się **strumieniem Doa**, który ma ciekawą nazwę i wydawał się tajemniczy. Ma tylko 4 km długości więc uczniowie mogli go zobaczyć od początku do końca.

Uczniowie i nauczyciele **Szkoły Podstawowej w Zabrze** akcję pod hasłem *Grzybowiska, wodna przygoda!* rozpoczęli zajęciami terenowymi. Oznaczali rośliny i zwierzęta, przygotowywali materiał zdjęciowy oraz zbierali próbki do dalszych badań. Przy okazji oczyszczono badany teren ze śmieci.

Celem działań edukacyjnych **Szkoły Podstawowej w Pachach** było poznanie **rzeki Białki**. Odbyły się piesze wycieczki i zajęcia w terenie. Zadaniem uczniów było poznanie flory i fauny na podstawie atlasów. Uczniowie robili zdjęcia, a chętni przygotowali prezentacje, które będą wykorzystywane na lekcjach przyrody.

Jak brudas rzekę zanieczyścił – tak zatytułowano przedstawienie w **Szkołe Podstawowej w Małyniu**. W scenariusz wplecione zostały również wątki Klubu Gaja. Następnie dla wszystkich zgromadzonych odbyło się szkolenie z wykorzystaniem autorskiej prezentacji na temat *Woda najcenniejszym bogactwem przyrody*.

Wrażliwość dzieci na piękno otaczającej natury zachęciła, aby po raz czwarty wziąć udział w akcji **Zaadoptuj rzekę Przedszkole nr 2 w Jeleśni**. Dzieci brały udział w zajęciach teoretyczno-badawczych i w zajęciach praktycznych w terenie. Poznały nazwy rzek i potoków przepływających

przez ich miejscowość, na mapie zazaczyły ich źródła oraz śledziły ich bieg aż do ujścia. Zbudowały przedszkolną mini oczyszczalnię ścieków. Wraz z nauczycielami po raz kolejny uwalniały od śmieci **rzekę Koszarawę**.

Zespół Szkół w Mrzeżynie zrealizował takie działania jak: lekcje tematyczne na temat **rzeki Regi** w Mrzeżynie i oszczędzania wody, konkurs rysunkowy oraz konkurs wiedzy o Redzie. Była również wycieczka wzdłuż koryta tej rzeki oraz rozmowy z rybakami w porcie u jej ujścia do Bałtyku.

Uczniowie **Liceum Ogólnokształcącego w Głogowej** postanowili zaadoptować pobliską **rzekę Szotkówkę**. Na terenie szkoły zorganizowano kampanię na temat problematyki ochrony czystości wody poprzez wykonanie w pracowni biologicznej gazetki ściennej. Sprzątając obszar brzegowy rzeki, uczniowie zorganizowali happening uliczny.

Działalność **Zespołu Szkół w Osielcu** objęła szereg działań ekologicznych bezpośrednio nie związanych z wodą. Jednak we wszystkich akcjach przypomniano dzieciom i młodzieży o roli wody i konieczności jej ochrony. Z okazji Dnia Wody zorganizowano przedstawienie.

Uczniowie **Zespołu Szkół Dwujęzycznych w Solarni** zaadoptowali **rzekę Odrę i akwen w Dziergowicach**. Podczas działań pobrali próbki wody z różnych odcinków Odry oraz z akwenu, zbadali ich czystość i poddali analizie otrzymane wyniki.

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Wałbrzychu nawiązał współpracę z Rejonowym Związkiem Spółek Wodnych w Wałbrzychu. To stąd otrzymano informacje na temat cech geofizycznych zaadoptowanego **potoku Poniatówka**. Stworzono tablicę informacyjną dotyczącą flory i fauny występującej w potoku oraz stawie, który również znajduje się na terenie dzielnicy gdzie mieści się szkoła.

KLUB GAJA

Przyrodę i zwierzęta chronimy właśnie dla Ciebie

Klub Gaja jest jedną z najstarszych polskich organizacji społecznych zajmujących się ochroną środowiska i prawami zwierząt. Został założony przez Jacka Bożka w roku 1988. Misją Klubu Gaja jest ochrona naszej planety Ziemi oraz zachowanie środowiska naturalnego dla nas i dla przyszłych pokoleń. Wspierając działania Klubu Gaja chronisz przyrodę, pomagasz zwierzętom i rozwijasz edukację.

www.klubgaja.pl

Możesz przekazać na działania Klubu Gaja **1%** podatku i darowizny

KRS: 0000120069

Konto: 90 2030 0045 1110 0000 0067 3120

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

NFOŚiGW

Projekt *Zaadoptuj rzekę* dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Patronat Ministra Środowiska

ISBN 978-83-61608-76-9

Wydrukowano na papierze produkowanym w sposób przyjazny dla środowiska

KLUB GAJA

43-365 Wilkowice, ul. Parkowa 10
tel./fax 033 812 36 94
e-mail: klubgaja@klubgaja.pl

